

Francúzska revolúcia a Misijná spoločnosť

1. Francúzska revolúcia a Misijná spoločnosť

Následky revolúcie, priame aj nepriame pre Misijnú spoločnosť sú nedozerne. Jej materský dom bol vyplienený deň pred obsadením Bastilly. Jej študenti boli ovplyvnení novými prúdmi myšlienok, ktoré hýbali národom. Spoločnosť stratila niekoľko svojich členov v Septembrových jatkách roku 1792, po ktorých nasledovala smrť, väzenie a exil mnohých ďalších. Kým jedni opustili krajinu, ostatní zostali a márne sa pokúšali dosiahnuť osobné vyrovnanie sa s novým spôsobom života, zavedeným revolúciou. Od roku 1800 Spoločnosť prestala prakticky existovať v národe, ktorý v roku 1625 videl jej zrod.

1.1 Vyplienenie Svätého Lazara 13. júla 1789

Katastrofa, ktorá postihla materský dom, Svätý Lazar, sa stala kľúčovým bodom histórie Misijnej spoločnosti. Ukázala lepšie, ako by mohlo ukázať čokoľvek iné, aká zraniteľná bola Spoločnosť, keď sa vo Francúzsku rýchlo menili okolnosti. Určitým spôsobom to bol koniec éry Vincenta de Paul a začiatok nového veku, ktorý pokračuje dodnes.

O tom, čo sa stalo existuje niekoľko záznamov. Najdôležitejší a najdlhší je nepublikovaná správa úradnej vyšetrovacej komisie, poslanej do Svätého Lazara na žiadosť pátra Cayla, generálneho superiora. Jej hlavná hodnota je v tom, že vyšetrovanie započalo tri dni po udalosti a trvalo od 16. júla do 19. júla. Ďalších päť záznamov tu dohromady pospájaných predstavuje jednotnú verziu, ktorá je kompletnejšia vo svojich detailoch. Najstaršia a najzrozumiteľnejšia správa pochádzajúca od Caylu, bola uvedená v okružnom liste pre Misijnú spoločnosť a datovaná 24. júla. Najdôkladnejší opis celej udalosti pochádza od Adriena Lamourette, niekdajšieho vincentína, žijúceho v tom čase v Paríži. Jeho text slúžil ako čiastočný základ pre iný a detailnejší text od Gaspard-Jean-André Jauffreta, biskupa v Metz. Zdroj z ktorého Jauffret pre svoje Mémoire čerpal je neznámy, ale bol v celosti publikovaný. Štvrtá publikovaná správa pochádza od Pierre d'Hesminy d'Auribeau, kňaza a historika. Ďalší očitý svedok, vincentín, ktorý zanechal svoje spomienky je brat Jean-Baptiste

Mouflet (nar. 1728). Vyrozprával svoju skúsenosť v osobnom liste, napísanom vo Svätom Lazare 2. októbra 1789 a určenom pre spolubratov v Konštantinopoli. Tieto opisy predstavujú hrôzu z nečakaného.

V horúcu nedeľu 12. júla zvierala Paríž neistota. Jedna príčina bola politická, keď kráľ odvolal populárneho ministra financií, Jacquesa Neckera. To viedlo k chýrom, že kráľ rozpustí Národné Zhromaždenie a hlavné mesto odovzdá kráľovským vojskám. Ďalšou príčinou bol príznak hladu pre nedostatok chleba: dva roky za sebou bola tuhá zima a jarné mrazy zničili mnoho úrody a cena chleba bola najvyššia za posledných dvadsať rokov. Preto samozvané skupiny, niektoré živelné, niektoré so zrejým cieľom sa spojili a naplánovali budovať v meste barikády proti invázii, vyhľadávať zbrane na obranu svojich kamarátov Parížanov a zmocniť sa nahromadeného obilia. Nástupom noci podpaľačstvo zničilo nenávidené mýtné závory, z kostolných veží znelo zvonenie poplašných zvonov a po meste sliedili gangy.

Jedna skupina, pozostávajúca asi z dvadsiatich ozbrojených mužov (niektoré texty hovoria, že ich bolo sto) prišla k bránam Svätého Lazara medzi 2:30 a 2:45 hod. v pondelok ráno. Generálny ekonóm Jean-Francois Daudet a jeho asistent brat Mouflet ich videli z obloka. Muži sa pokúšali zdolať brány, ale už po niekoľkých minútach prenikli dnu a to buď preto, že im brat vrátnik otvoril, aby zabránil väčším problémom alebo preto, že brány nevydržali. Keď už raz boli "briganti, " ako sami seba volali dnu, začali v tmavom prednom nádvorí strieľať. Prvá osoba, ktorá sa s nimi stretla bol diakon, ktorý ich priviedol do Sály Svätého Denisa a dal im chlieb, víno, mäso a nejaké čerešne, ako si rozkázali. Potom vyslovili požiadavku dať každému po dvadsať louis s vyhrážkou smrti, ak diakon nesplní čo chcú.

Nikdy nebolo objasnené, prečo prišli v strede noci. Ak ich pátranie po zbraniach a obilí bolo úradne schválené, pravdepodobne by prišli neskôr a s príkazom na prehliadku domu. Podobne je neznáme, kto bol ich vodca, ak nejakého vôbec mali.

1.1.1 Mentálni pacienti a väzni

Kým ich kumpáni jedli a pili, asi dvanásť alebo štrnásť ostatní zostali na nádvorí a pokračovali v terorizovaní domu divokou strelbou. Pravdepodobne to bola táto skupina, ktorá vypustila tých, čo boli zatvorení vo väzení na území domu. Ráno medzi 4:00 a 5:00 hod. donútili strážcov otvoriť brány a prepustiť väzňov. Boli to osemnásť

mentálne chorí pacienti, medzi ktorými boli štyria kňazi a jeden vincentín. Hoci dostali voľnosť, nechceli nikam ísť a svojou novou slobodou boli zmätení. Na doplnenie, bolo tam aj trinásť skutočných väzňov, ktorých sem poslali buď ich diecézy (štyria z nich boli kňazi) alebo ich vážené rodiny. Všetci okamžite využili príležitosť k úteku. Nechali všetko, čo tam s dovolením vrchnosti mali, ale to sa v priebehu rabovania stratilo.

Ekonom priniesol nejaké peniaze mužom, čo vnikli do domu v márnej nádeji, že rýchlo odídu. Avšak ich hlavným záujmom bolo objaviť obilie a múku, lebo boli presvedčení, že to je tu niekde ukryté a tiež aj nejaké zbrane. Tento úmysel bol pochovaný pod prívalom narastajúceho davu, ktorý mal záujem o rabovačku. Cez otvorené dvere vošla dnu aj skupinka mladíkov v teenegerskom veku a začali pozývať všetkých, čo stáli na ulici, mužov i ženy, aby sa k nim pridali. Výsledkom bolo, že dnu začali prúdiť najprv po stovkách a neskôr po tisícoch. Odhady sa pohybujú od 4000 až k dvojnásobku tohoto počtu, v každom prípade obrovský dav. Motali sa po celom komplexe budov kradnúc všetko čo sa dalo a ničiac všetko, čo sa ukradnúť nedalo. Správy o plienení sú zajedno v tom, že zničenie bolo úplné: rozlamané posteľe, potrhane matrace, dvere rozbité, odevy rozkradnuté alebo roztrhané na zdrapy. Vyše tristo obyvateľov domu prišlo o svoje osobné práce spolu s peniazmi, náboženskými predmetmi, dokumentami, tabakom a drobnými suvenírmi. Ich knihy boli často vyhadzované von oknami a dole udupané. Správy sa zhodujú v tom, že bolo zničených tisíc dverí a rozbitých tisícpäťsto oblokov v rozľahlých budovách komplexu, ktoré obvykle mali prízemie, tri poschodia, podkrovie a pivnice.

1.1.2 Jedáleň a kuchyňa

Jedáleň priťahovala zvláštnu pozornosť. Jej stoly a lavice boli poprevrhované a rozbité na kúsky, veľké obrazy zničené, riad, sklenené predmety a príbory odnesené preč. Aj kuchyňa utrpela masívnu deštrukciu najmä jej komory a sklady. Vo veľkých a prednedávnom vybudovaných pivniciach, ktoré boli zdrojom špekulácií o pravdepodobnom uskladnení obilia, boli čoskoro naplnené vrecia múkou a obilím, naložené na povozy a pripravené k odvozu na trh. Kuchynský olej bol porozlievaný a zbytok zásob, syr, maslo, bylinky atď. bol rozkradnutý. Čo sa týka vína, aj to bolo uskladnené tu a síce aj vo fľašiach aj v sudoch. Fľaše boli rozkradnuté alebo jednoducho otvorené a na mieste vypité a sudy roztrieskané. Následný prúd vína a rozliateho oleja zaplavili podlahu do výšky

mnohých centimetrov, čo jedným spôsobovalo pošmyknutie a pád a druhým kolabovanie od opitosti. Výsledkom bolo, že neskôr odpoľudnia sa tu našlo veľa mŕtvych tiel, čo bolo komentované drsnou poznámkou, že sa utopili vo víne. Správa od Hesminy d'Auribeau sa zmieňuje o tridsiatich mŕtvych v pivniciach a o ďalších sedemdesiatich mužoch a ženách na rôznych miestach komplexu. Tento dôležitý detail v úradnej správe chýba, pravdepodobne preto, že telá už boli odstránené.

Príčina týchto úmrtí je neznáma, ale niektorí nešťastníci sa otrávil. Aj chýrna lekárňa, ktorá slúžila pre Svätý Lazar aj pre okolité obyvateľstvo, bola podobne zničená. Niekoľkí nešťastní lupiči ochutnávali rôzne liečivá, najmä tie zmiešané s alkoholom a zomreli.

1.1.3 Knižnice a kancelárie

Vo Svätom Lazare bolo niekoľko knižníc a každá bola určená pre rôzne skupiny. Všetky boli poškodené, mali zvalané police a jednotlivé zväzky roztrhané. Z hlavnej knižnice, ktorá mala 18 000 až 20 000 zväzkov sa väčšinou stratili jedinečné a vzácne kusy. Hoci bola škoda veľká, zbierka kníh nebola úplne zničená. V slávnej obrazovej galérii v ktorej bolo množstvo plátien s podobizňami pápežov, biskupov a významných dobrodincov pustošenie narobilo ťažko odstrániteľné škody.

Kancelária generálneho superiora bola skrzaskrz vydrancovaná a podobne aj kancelárie generálneho ekonóma a domového pokladníka. Mnoho účtovných kníh bolo zničených, pokladňa vykradnutá, dokumenty a ostatné úradné doklady boli stratené. Z akéhosi dôvodu bola väčšia časť historických archívov uchránená. Počnúc 1. septembrom 1792 väčšina ich obsahu bola odvezená a uložená v Národných Archívoch, kde tvorí súčasť historického dedičstva štátu.

Izba Svätého Vincenta bola tiež poškodená. Bola v nej slamená rohož, zakrývajúca kreslo v ktorom zomrel, slamou vypletená stolička, súčasti jeho odevu, ďalej jeho palica, ruženec a breviár. Možno práve preto, že jeho odev bol nízkej kvality, nebol zničený, iba navôkol porozhadovaný. Existuje dodnes. Ale sádrový model novej sochy svätého, vytvorený Jean-Baptiste Stoufom a darovaný Pátrovi Jacquierovi bol poškodený. Bol umiestnený v malom seminári (alebo noviciáte) a teraz mal odlomenú jednu ruku a useknutú hlavu a dookola ho v sprievode manifestačne nosili. Nieкто povedal, že ho vyniesli do mestkých ulíc a nakoniec odhodili do vodnej nádrže

fontány pri Palais Royal. Veľká zbierka originálnych písomností svätého sa akousi náhodou zachránila, ale o tom sa nezmieňuje nijaká správa. Možno niektorý z vincentínov ju pri úteku zobral so sebou. Neskoršie, keď bola vrátená, ju kvôli bezpečnosti rozdelili na niekoľko častí.

1.1.4 Laboratórium a dielne

Študentské vedecké laboratórium bolo tiež zruinované a jeho vybavenie dočista zničené. Pierre Ratimond (nar. 1767), profesor pre vedu, spísal zoznam stratených vecí, najmä svojich teleskopov, mikroskopov, vzoriek drahokamov takých ako smaragdov, opálov, lazuritov a zafírov. Jeho slávna zbierka morských lastúr bola tiež ukradnutá alebo zničená, ako aj vzorky fosílií, čínskeho porcelánu a rôznych "kuriozít", nazhromaždených v duchu Veku osvietenstva.

Množstvo dielní, potrebných pre takú veľkú inštitúciu, medzi ktoré patrila práčovňa, krajčírskoe prevádzky, obuvníctvo a mäsiarstvo bolo zničených a nástroje s vybavením zmizli. V záhrade, ovocnom sade, boli pestovateľské škôlky rozvrátené, mnohé stromy vyťaté a šesťdesiat oviec z pastvy bolo ukradnutých. Na vršku v strede hospodárstva bol rezervoár na vodu a nevelký dom, všeobecne používaný na rekreačné ciele. Úradná správa uvádza, že tamojší biliardový stôl bol poškodený podobne ako aj ďalšie stolné hry. Inými slovami, všetko bolo zničené.

Niekoľko okolo tretej hodiny popoludnia založil požiar v obilnom sklade a oheň sa mohol ľahko rozšíriť na zvyšok budov, keby neprišlo na pomoc niekoľko dobrovoľných hasičov. Náhlivo povolani členovia milície sa tiež okolo pol šiestej dostavili a snažili sa plienenie zastaviť a nastoliť poriadok, ale na to popoludní už bolo príliš neskoro. Človek si kladie otázku, prečo vojenské oddiely, rozmiestnené v rôznych kasárňach a s výhľadom na objekt nezasiahli. Podľa záznamu z oficiálneho vyšetrovania, štyria z nich boli súčasťou vojska, ktoré prvé vtrhlo do domu. Tí lojálnejší boli možno pod tlakom ostatných alebo sa báli luzy, ktorá buntošila po meste.

Dom vlastnil niekoľko kočiarov a nákladných vozov, ale všetko bolo zničené. Zostalo len niekoľko koní, pravdepodobne preto, že už neboli vhodné na nijaké použitie.

1.1.5 Kaplnky

Znie zaujímavo, že o rôznych kaplnkách domu nie je v správach o lúpežení zmienka, a to vnuká myšlienku, že plieniči ich ušetrili. Neskoršie správy však hovoria, že ostatky Svätého Vincenta, uchovávané v súkromnej komunitnej kaplnke boli s pietou prenesené do kostola Svätého Vavrinca v susedstve. Správa brata Moufleta navyše dodáva, že historická verejná kaplnka nebola veľmi poškodená vďaka úsiliu Louis-Pierre Piorette (nar. 1735), brata sakristiána, ktorý ju bránil s pomocou niekoľkých laických priateľov. Takýmto spôsobom bol pozlátený relikviár, obsahujúci ostatky Svätého Vincenta ochránený spolu s obrazmi veľkej kanonizačnej série. Naopak galéria, prístupná z vyšších poschodí nebola ušetrená. Stoličky a obloky boli porozbíjané a píšťalový organ sa stal nepoužiteľným. Z hlavného zákristia boli odcudzené niektoré veci ako pergamenové spevníky a svietniky, ale o bohoslužobné rúcha dav neprejavil veľký záujem. Ostatné kaplnky utrpeli škody zvlášť na oblokoch, dverách a skriniach.

1.1.6 Obyvatelia

Ako dopadli obyvatelia domu? Zostali, aby ho bránili alebo ušli? Väčšina z nich utiekla pešo pred hrozbou zavraždenia, hoci v skutočnosti nikto nebol zabitý. Po asi šiestich hodinách hrôzy, páter Cayla a Brunet, generálny superior a jeho asistent unikli pomocou rebríka približne o 8,30 dopoludnia cez záhradný múr. Cayla odišiel do Svätého Firmina, ale Brunet toľko šťastia nemal. Zatkli ho spolu so subdiakonom a donútili vyliezť na vrch nákladného povozu, naloženého vreciami obilia, ktoré viezli na verejný obilný trh. Len tak tak unikol poprave a hľadal útočisko u susedov. Je znázornený na jednej zo súdobých rytín katastrofy, ako sa nachádza na vrchu nákladného povozu. Ferris, druhý asistent, pri pokuse dostať sa cez zástup a nájsť pomoc, bol surovo zbitý. Dvaja ekonómovia, Jean-Francois Daudet, generálny ekonóm a Christophe-Simon Rouyer, domový ekonóm úspešne ušli plazením sa po odkvapovom telese strechy hlavnej kaplnky. Pretože strecha kaplnky sa dotýkala veľkého obytného komplexu, postaveného za generalátu pátra Bonneta, jeho blízkosť poskytla týmto dvom príležitosť vstúpiť do apartmánov cez ich balkóny a okná. Dost' možné, že aj ďalší napodobnili ich dramatický únik.

Bolo zvykom, že dom hostieval ne-vincentínských hostí ako napríklad kňazov na duchovných cvičeniach alebo hostí na prenocovanie. Títo návštevníci takisto prišli o všetko. Napríklad jeden študent umenia, ktorý mal dovolenie maľovať v záhrade, prišiel o svoje maliarske plátna. V dome museli byť aj niektorí chorí, upútaní na lôžko a aj prestárli. Jeden z nich, Marc-Francois Bourgeat (1711-1790), bol v bezvedomí a paralyzovaný na stoličke prenášaný cez dav. Jeho pomocníci ho niesli krížom cez ulicu predmestia Saint Denis do bezpečia domu Dcéry kresťanskej lásky. Ostatným sa podarilo dostať sa do neďalekého augustianskeho kláštora, kde ich láskyplne prijali. Jeden, Domenico Sicardi, generálny asistent a direktor sestier prešiel ráno o 5,30 hod. cez cestu, aby odslúžil u sestier svätú omšu. Zostal tam celý deň a útočište našiel v spovednici a neskôr na sesterskej infirmárke, kde kompletne prezlečný za staručkú sestričku aj s čepcom bol uložený do postele.

1.1.7 Dcéry kresťanskej lásky

Stalo sa, že sestry zostali na pokoji. O 11,00 hod. skupina pätnástich ozbrojených mužov žiadala o vstup a snorili po dome asi deväťdesiat minút alebo tak nejako. Muži údajne povedali sestrám, že im zaplatili za Svätého Lazara a nie za ich dom a odišli. Ďalšia skupina o počte asi 200 ozbrojených mužov a žien sa domáhala vstupu o 16,00 hod. Podarilo sa im vystrašiť mladé sestry, zhromaždené v kaplnke, ktoré sa báli, že budú v priebehu útoku znásilnené (čo jeden z lupičov neskôršie pripustil, že to bol ich "najhroznejší plán"). Namiesto toho ich vodca pokľakol a úctivo odišiel potom, ako niekoľko novíciek zamdlelo. Tlupa si žiadala potraviny a peniaze, ako sa to stalo na druhej strane ulice, ale po prijatí symbolickej pomoci a vidiac všeobecnú chudobu materského domu, po štyridsaťpäť minútovom snorení po dome odišli. Neskôr sa sestry dostali pod ochranu členov ľudovej milície.

Direktor vincentínskych novícov, Francis Regis Clet, v budúcnosti kanonizovaný mučeník, múdro inštruoval svojich zverencov, aby sa vrátili do svojich rodísk. Museli tak urobiť v náhlivosti a Clet nebol schopný vrátiť im ich osobné peniaze uložené u neho. On sám oznámil stratu dokumentov, osobných vecí a niekoľkých vreckoviek. Starší študenti, niektorí iba s pár kusmi odevu ušli do ulíc kadiaľ sa dalo. Bratia sa tiež postrácali, ale boli v menšom nebezpečenstve ako klerici, ktorí nosili rozpoznatelnú tonzúru. Brat Mouflet spomína, že on a ďalší dvanásť bratia sa dostali do Soissons, kde sa im v seminári

dostalo prístrešia. Ostatní, či už kňazi alebo študenti prijali utočisko v okolitých vidieckych farnostiach.

1.1.8 Na druhý deň

Keď sa hrôzostrašný deň skončil a požiare boli uhasené, takmer nikto sa do domu nevrátil. Predsa len sa nasledujúceho rána okolo 4,00 hodiny rannej vrátilo asi tak tridsať pohotových študentov, bratov a kňazov a pokúšali sa zahrániť čo sa len dalo. Sicardi našiel vzácny obraz Svätého Vincenta, teraz v Turíne, ako aj nejaké dôležité knihy, rozhádzané po ulici. Okoloidúci prinášali predmety, ktoré našli ako sú písomnosti a rôzne drobné veci, dokonca aj niekoľko tiketov lotérie. Navrátilci nenašli žiadne potraviny alebo nápoje a nemali by si ich ani na čom uvariť, ak by nejaké mali. Vodovodný systém bol zničený, kohútiky ukradnuté a v dome nezostala ani kvapka vody. Mechanizmus hodín bol tiež zdemolovaný a vždyprítomné zvonce ich už nemohli zvolávať k modlitbe. Pretože bolo leto, nemali veľkú starosť o úkryt a spávali na holých dlážkach. Sestry, dcéry kresťanskej lásky im zaiste poskytovali potrebné, hoci o tom nie sú žiadne zmienky. Ďalšie rehoľné komunity im poskytovali pomoc pri prestavbe. Napríklad Zahraničná Misijná Spoločnosť im poslala 1200 livres ako uznanie ich utrpení a ako prejav vd'aky vincentínom za pohostinstvo, ktoré v lepších časoch poskytli ich misionárom. Kráľ, arcibiskup, kapitula a ostatní dobrodinci podobne poskytli nejakú finančnú pomoc komunite, ktorá sa pomaly začala dvíhať na nohy. Cayla sa vrátil o deň alebo tak nejak a ako súčasť rekonštrukčného úsilia napísal správu o zničení v okružnom liste, dátovanom 24. júla. V ňom apeloval na ostatné domy Spoločnosti, aby poslali pomoc. Sľúbil skromný život a vyzval svojich spolubratov k praktizovaniu modlitby, prinášaniu obetí a prijatia toho, čo podľa jeho názoru bolo trestom za ich hriechy.

1.1.9 Obvinenia z hromadenia

Na druhý deň napísal list do Journal de Paris, v ktorom predložil svoju verziu obvinenia z hromadenia. Vysvetlil, že Svätý Lazar nič nehromadil, ale že počas roka dodáva veľké množstvá obilia na trh, ako bolo požadované magistrátom a že má dokumenty, ktoré to potvrdzujú. Ďalej pripomenul čitateľom, že komunita pravidelne poskytuje obživu mnohým chudobným osobám, ktorí sa o ňu uchádzajú. Hoci množstvo obilia, privezeného na trh v deň

drancovania bolo 305 vriec zrna a 311 vriec múky, bolo to množstvo, ktoré malo Svätému Lazaru vydržať tri mesiace. Teraz nemajú nič. Cayla bol v kontakte aj s Grófom Devonshire, veliteľom miestnej milície od dňa uverejnenia svojej správy v Journal de Paris, v ktorej bolo veľa takých informácií, ktoré aj Devonshire sám hľadal ako dokumentačný materiál a zaručoval sa za redaktorov o ktorých sa Cayla zmienil.

Devonshireho správa tiež odmietla obvinenie z toho, že boli nájdené zbrane. Boli tam jediné dva kusy a to jedna hrdzavá puška a jedna vzduchovka, uložené vo vedeckom laboratóriu. Ďalšie obvinenie bolo, že to jeden z komunitných bratov podpálil humno, ale jediný brat, ktorý odpoľudnia toho dňa v komplexe zostal bol brat Piorette a ten neustále strážil kaplnku.

Devonshireho správa sa zhodovala s Lamouretovou v ohromení nad tým, že sa považovalo za dôležité vydrancovať organizáciu, všeobecne známu pre svoju charitu a jednoduchý spôsob života. Niekedy sa predpokladá, že Svätý Lazar bol zvolený za cieľ útoku pre svoje blízke kontakty s monarchiou. Hoci blízkosť k monarchii bola pravda, obvinenie z tejto blízkosti nebolo v roku 1789 pravdivé. V nasledujúcich troch alebo štyroch rokoch by bolo viac odôvodnené. Najpravdepodobnejšie jediným dôvodom k plieneniu bolo šialenstvo davu, čo býva bežnou skúsenosťou v každej spoločnosti.

Mali niektorí z drancovníkov za toto lúpenie zaplatené? Toto bolo tak či onak preukázané. Jednoducho sa zdá, že svoju odmenu chápali ako dovolenie, zobrať si čo chcú, keď splnia úlohu so zhromaždeným obilím. Samozrejme, že úradné vyšetrowanie kauzy nehľadalo jej príčiny, zameralo sa iba na púhy opis výsledkov.

1.1.10 Záver

Vyplienenie bolo o to desivejšie, že celý komplex bol v posledných desaťročiach starostlivo zrekonštruovaný. Opravy zanechali Svätý Lazar v tom najlepšom stave v akom sa nenachádzal počas celej svojej existencie. Okrem toho, vďaka úzkym kontaktom na kráľovskú vládu sa tešil veľkej dôležitosti. Táto "centrála charity" ako ho občas nazývali sa tešila aj skvelej povesti pre svoje diela, zatiaľ čo si doma udržiavala ducha pokory a skromnosti. Lamourettová správa v závere končí takýmito nadnesenými slovami chvály pre svojich niekdajších spolubratov: "Nech vás ocení a pozná celé Francúzsko tak, ako ste drahí a vážení pre všetky srdcia, ktoré okúsili sladkosť vášho účinkovania a tak ako ste vzácní v očiach tých, ktorí boli

schopní uvažovať o svätosti vášho počínania a nevyčerpatel'nosti obrovského množstva vášho milosrdenstva a horlivosti."

1.2 Revolta študentov zo Svätého Lazara (1790-1792)

Medzi mnohými problémami, ktorým v chaose revolúcie Cayla čelil, bol aj jeden úplne neznámy incident. Zdanlivo malého významu konkretizuje všeobecný zmätok, ktorý zavládol vo Francúzsku v prvom období revolúcie a poukazuje, ako už boli všetci členovia Spoločnosti, aj mladí aj starí ovplyvnení. Konštitučné Zhromaždenie 28. októbra 1789 predbežne rozhodlo o zrušení rehoľných sľubov. Definitívny dekrét bol datovaný 13. februára 1790 a uvádzal, že "Zákon už viac nebude uznávať slávnostné rehoľné sľuby osôb a to u oboch pohlaví." Ďalej, kongregácie, ktorých sa to týka, boli týmto vo Francúzsku zrušené, ale rehoľníci obdržia primeranú penziu. Bolo výslovne uvedené, že tie, ktoré sú zapojené do vzdelávania a charity nateraz zostávajú tak ako sú. Na Misijnú spoločnosť bolo aplikované toto rozhodnutie.

1.2.1 Študentská penzia

I napriek tomu v júni 1790 šesťnásť vincentínski seminaristi v materskom dome, všetci už po sľuboch, sformovali petíciu Zhromaždeniu v ktorej žiadali o penziu. Ich predstavení podali o nich posudok, že títo študenti vedú márnivý život, často sú v meste v civilnom oblečení, dokonca nosia zbrane (ako dýky a pištole) a vo svojich izbách pijavajú víno. Dvojica z nich vo svojej nestriednosti dokonca ukradla svojim profesorom z ich izieb dvere, hoci dôvod pre takéto konanie je nejasný. Pretože ich odmietli vrátiť, Cayla sa obrátil o pomoc na magistrát a študenti boli potrestaní väzením.

Na ich nezvyčajnú petíciu neprišla nijaká odpoveď. V januári budúceho roka 1791 väčšina seminaristov už Svätý Lazar opustila. Tí čo zostali už na vládnu penziu nechceli viac čakať a namiesto toho ju začali vymáhať od svojich predstavených. Tí to pochopiteľne odmietli, ale v duchu doby dovolili študentom prezrieť finančné záznamy, pravdepodobne preto, aby im ukázali, ako málo peňazí mali v skutočnosti k dispozícii.

Pretože stále nedostali svoje peniaze, študenti začali inú kampaň. Tentoraz predložili na parížsku radnicu formálnu sťažnosť, týkajúcu sa krádeží kníh kňazmi. Ich argumentom bolo, že vziať knihy je to isté, ako ukradnúť národné dedičstvo, ktoré by podľa práva malo patriť aj študentom. Aby sa to uviedlo na správnu mieru, dvaja z nich tiež podpísali zvláštnu sťažnosť v ktorej sa požadovalo, nech sa pravidlá Svätého Lazara podrobia úradnému preskúmaniu, aby sa skontrolovalo, či vyhovujú princípom slobody a rovnosti.

1.2.2 Rebelanti

Dvaja zo študentov požiadali o prepustenie a Cayla mal povinnosť vyplatiť každému z nich po tristo livres. Ich spoločníci tiež z dôvodu odchodu považovali túto sumu za príliš nízku a rozhodli sa požadovať viac pre seba aj pre svojich bývalých spolubratov. Cayla nepodľahol a podpísal im potvrdenku na 300 livres, ktoré peniaze im dal. O pár dní neskôr zostal generálny superior prekvapený, keď našiel týchto dvoch mladých revolucionárov stále v dome. Vyhlásili, že zostanú dovtedy, kým nebude Spoločnosť rozpustená, aby sa mohli chopiť niečoho z jej majetku.

Súčasťou Caylovej odpovede na tento vzdor bolo ubrániť svoje konanie a tak dal ostatným členom miestnej komunity podpísaný dokument, odsudzujúci študentské intrigy. To na študentov nijako neúčinkovalo a vo Svätom Lazare žili aj naďalej. Spísali ďalšie oficiálne sťažnosti, formulované revolučnou rétorikou, zobrazujúc Caylu a hodnostárov Spoločnosti ako tmárov, netolerantných a luhárov plných nenávisti. Medzitým Cayla začal tajne posielat' preč tie dokumenty a cenné papiere, ktoré ešte zostali vo vlastníctve Spoločnosti. Študenti kvôli tomu rozvírili hladinu a 20. novembra 1791 formálne obvinili kňazov z neuposlúchnutia zákona. Vo svojom podaní Zákonodarnému Zboru obvinili Caylovu administratívu a poznamenali, že mnoho z členov Spoločnosti už utieklo do Španielska alebo Talianska. Prirodzene, toto platilo ako dôkaz o kontrarevolučnom zmýšľaní vo Svätom Lazare. Okrem toho študenti odhalili, že bratia sú vo všeobecnosti zlými občanmi, ktorí nerobia iné iba slepo poslúchajú svojich predstavených a tak žijú ako sluhovia strednej vrstvy. Preto, keďže majetok Svätého Lazara je národným majetkom, a podľa ich úsudku ho Svätý Lazar nevlastní, žiadajú prinajmenšom, aby ich dvaja členovia participovali na správe tohoto majetku. Odpoveď Zboru bola obozretná: niekto bude delegovaný napísať študentom a požiadať ich o štatúty, aby sa ukázalo, či obsahujú požadované práva.

1.2.3 Vystúpenie pred Zákonodarným Zborom

V odpovedi študenti požiadali o vystúpenie pred Zákonodarným Zborom a na jeho večernom zasadaní 8. decembra 1791 boli dvaja z nich požiadaní, aby prehovorili. Vo svojom vystúpení charakterizovali predstavených ako zaslepených aristokraciou a opakovali niektoré rovnaké obvinenia ako predtým. Dodali, že keď predstavení videli študentov, sliediac po nich v priebehu ich odosielania preč z priestorov kongregácie, bili ich a dokonca im spôsobovali rany. Študenti ich boli dokonca nútení dotiahnuť pred zmierovacieho sudcu, aby sa im dostalo nejakého jedla. Následne opakovali svoju žiadosť, aby mali účasť na správe financií domu, aby používali rovnaké práva ako ostatní a aby boli ušetrení akéhokoľvek obťažovania za priaznivý postoj k novej ústave a za svoju voľbu venovať sa nie teológii ale všeobecnému vzdelaniu. Delegáti odmenili ich vystúpenie živým potleskom a stanovisko študentov odovzdali výboru, zaoberajúceho sa cirkevným a iným vlastníctvom.

O dva týždne neskôr, Jean-César Vincens-Plauchut, poslanec a člen výboru pre vlastníctvo predstavil dôkladný prehľad otázok sporu. Študenti, uviedol, cítili zlé zaobchádzanie, pretože nemajú rovnaký prístup k spoločnému majetku. Po politickej linke tvrdili, že predstavení podporujú "nepriateľov našej vlasti spolu s kňazmi, ktorí sa rozhodli nezložiť občiansku prísahu." Predstavení odpovedali, že neskúsení študenti konali proti zákonu a komunitným zvyklostiam. Okrem toho, títo študenti, povedali, žijú neusporiadaný život, nezúčastňujú sa na modlitbách a urážajú svojich predstavených. Študenti odpovedali, že sa jednoducho snažia rozmýšľať sami a preto v každom prípade preferujú literatúru pred modlitbami a novú ústavu pred scholastickou teológiou. Zakončili tým, že trpeli šesť dlhých rokov poverami a despotizmom. Ukázalo sa, že len traja študenti podpísali originálnu petíciu a Vincens-Plauchut označil podpisy za falšované. Študenti petícionári v dôsledku toho prehrali, ale Zhromaždenie nariadilo zostaviť parlamentnú komisiu, aby preskúmala bytové zariadenie a finančné účty vo Svätom Lazare a že generálny superior, ekonóm a dvaja študenti, vybraní samými študentami dostanú správu komisie a podpíšu ju.

1.2.4 Žiadosť od bratov

Celkom iná bola ďalšia petícia zaslaná Zákonodarnému zhromaždeniu. Bratia zo Svätého Lazara priamo žiadali o penziu. Na odôvodnenie svojej žiadosti uviedli, že pracovali, šetrili peniaze, vylepšovali pôdu a hospodárstva a vykonávali ďalšie úlohy. Keďže majú rovnaké práva ako ostatní členovia Kongregácie, aj oni sú hodní spravodlivosti a rovnosti. Jednoducho mali strach že zostanú bez akýchkoľvek zdrojov. Zhromaždenie ich petíciu schválilo a penzia im bola pridelená. Nakoniec štyridsiatiôsmi z päťdesiatichdeviatich bratov vo Svätom Lazare peniaze dostali.

V tom istom čase problémoví študenti sa zapísali do Národnej gardy a žiadali, aby niekto pravidelne do Svätého Lazara prichádzal a cvičil ich v streľbe a taktike. Vyhlásili, že vojenskej uniforme dávajú prednosť pred cirkevným odevom a že nikdy nechceli byť v nijakom Svätom Ráde. To dotlačilo Caylu do krajnosti a hľadel ich vylúčiť prinajmenšom za narušovanie pokoja.

Napokon s ním Zákonodarné Zhromaždenie súhlasilo a rozhodlo, že Svätý Lazar pri vylučovaní členov postupoval podľa svojich vlastných noriem. Nasledujúceho dňa 29. januára 1792 generálny superior a jeho asistenti rozhodli dekrétom o vylúčení problémových študentov zo Spoločnosti. Avšak jednou vecou bolo vyhlásiť a celkom inou bolo dostať študentov aj von. Preto boli do Svätého Lazara privolané svetské authority, aby sa pokúsili prinútiť študentov odísť, ale bezúspešne. Direktórium Departmentu Paríž, ako najvyššia miestna autorita sa do toho zaangažovala a dňa 24. februára študenti odišli. Nik nebol spokojný, pretože študenti proti svojmu vylúčeniu apelovali na základe zákona, ktorý hovoril, že všetky rehoľné domy sú určené pre verejné vzdelávanie, ale Svätý Lazar nebol v tom zahrnutý. Novovymenovaný minister vnútorných vecí Jean-Marie Roland de la Platière tiež chcel rozhodnutie Zákonodarného Zhromaždenia zmeniť.

1.2.5 Zmena rozhodnutia

Dňa 9. apríla Zákonodarné Zhromaždenie súhlasilo s Rolandovými odporúčaniami a dovolilo študentom vrátiť sa pod podmienkou dobrého správania. Osem vylúčených tak bolo pod nátlakom prijatých a z týchto šiesti zložili prísahu slobody-rovnosti, zatiaľ čo zbytok komunity zatrval v silnej opozícii voči prísaha a študentom. Či ju zložili a či nie, Zákonodarné Zhromaždenie o šesťdesiat dní Misijnú spoločnosť rozpustilo a vystráhanie študentov nevedlo k

žiadnemu úžitku. Avšak pred opustením Svätého Lazara navždy, Cayla súhlasil s podpísaním potvrdenia, že osem študentov bolo členmi Spoločnosti a vyplatil každému z nich po dvadsať livres za každý rok ich členstva. Tak skončila študentská revolta. Dňa 1. septembra 1792 Svätý Lazar prestal existovať ako materský dom Misijnej spoločnosti.

1.3 Rozpad vincentínov vo Francúzsku

Pred Revolúciou Misijná spoločnosť spravovala vo Francúzsku asi päťdesiatšesť seminárov. Hoci presné čísla chýbajú, slúžilo vo Francúzsku približne 825 vincentínskych kňazov. Celkove tu bolo sedem provincií a v nich približne sedemdesiatdeväť domov. Misijná spoločnosť bola najväčšia a najvplyvnejšia zo všetkých rehoľných kongregácií v krajine, nepochybne pomáhala svojimi úlohami v najdôležitejších kráľovských farnostiach vo Fontanebleau a Versailles. Najmenej jeden dokumentovaný názor francúzskej vlády hodnotil Spoločnosť ako " najstarobylejšiu, najpočetnejšiu a najrozšírenejšiu zo všetkých náboženských kongregácií."

Počas Revolúcie stratila Spoločnosť dvadsaťšesť svojich členov, ktorí skončili na popraviske a osemdesiatich, ktorí boli deportovaní. Ďalší približne štyridsiati sa oženili, čo činí asi päť percent. Šesťstoosemdesiatich boli rozptýlení po Francúzsku. Čo sa s nimi stalo?

1.3.1 Služba a exil

Kvôli chaosu toho obdobia je ťažké mať istotu o každom prípade. Ako uvidíme ďalej, mnohí jednoducho opustili apoštolát a usilovali o inú prácu, aby sa užívali. Avšak niektorí z týchto vincentínov odhodlane a ako len mohli pokračovali vo svojej službe a neustále boli vo veľkom nebezpečenstve života. Všeobecne, rozptýlení vincentíni sa pridávali k množstvu ďalších duchovných, čo utekali do iných krajín. Odhaduje sa, že počet týchto duchovných diecéznych aj rehoľných bol 30 000, ktorí počas revolučného obdobia opustili Francúzsko. Z týchto do Španielska odišlo 8 000, do rôznych talianskych štátov a do Pápežského štátu 3 000 a prekvapivé číslo 10 000, vrátane tridsiatich biskupov hľadalo útočisko v protestantskom Anglicku. Ďalší sa vydali na sever do dnešného Belgicka a Holandska, ale museli utekať znova pred Napoleónom, postupujúcim do týchto krajín. Skutočný počet vincentínov nie je možné verifikovať, ale asi štyridsiatisiedmi sa uchýlili do Pápežského štátu, približne tridsiatitaja do Španielska a

asi taký istý počet do Anglicka. Najmenej desiatu ušli do Palatinátu a hŕstka našla dočasný útulok v Nizozemsku, Belgicku, Dánsku a vo Švajčiarsku. Pre tých, čo zostali vo Francúzsku sa možnosti postupne stávali obmedzenými. Dňa 6. apríla 1792 boli všetky rehoľné rády rozpustené Zákonodarným Zhromaždením (avšak toto sa netýkalo Misijnej spoločnosti) a niektoré kongregácie boli donútené k zlúčeniu. Nasledujúceho dňa Zhromaždenie zakázalo všetkým duchovným nosiť klerický odev mimo bohoslužieb. Potom, dňa 26. mája 1792 na základe slobody výberu a zrušenia rozdielu medzi občanmi bolo zakázané nosiť akýkoľvek duchovný odev. Napokon ku dňu 18. apríla 1792 boli zrušené všetky rehoľné korporácie včítane Misijnej spoločnosti. Vincentíni mohli ďalej existovať iba v troch nefrancúzskych provinciách: v Ríme, Lombardii a v Poľsku a navyše na misiách v Číne, na Blízkom Východe, v Španielsku, v Portugalsku a v Severnej Afrike (kým neprestala finančná a personálna podpora). Príbehy troch vincentínov z tohoto obdobia ilustrujú, aká musela byť vo všeobecnosti história veľkej väčšiny.

1.3.2 Tri prípady

Simon-Bruno Fontaine (1735-1805) sa narodil v Arrase a do Spoločnosti vstúpil v roku 1752 v Paríži. Po vysviacke sa stal profesorom teológie a neskôr superiorom dicézneho seminára v Noyon. Páter Jacquier ho poslal slúžiť okolo roku 1780 do Ríma, potom sa vrátil do Francúzska ako superior seminára v Beauvais. Ako taký bol delegátom za provinciu Pikardia na generálnom zhromaždení Spoločnosti v roku 1788. Počas revolúcie verejne prejavil svoj odmietavý postoj voči Civilnej ústave duchovenstva a po odmietnutí zložiť konštitucionálnu prísahu musel utiecť. Najskôr sa uchýlil do susedného Belgicka a potom pravdepodobne pokračoval cez nemecké štáty a dosiahol Taliansko, kde našiel útočisko v Ríme. Pretože už predtým tu slúžil ovládal taliančinu a získal takú solídnu povest', že ho pápež Pius VI. prijal na audiencii. Počas pobytu v Ríme napísal rôzne práce týkajúce sa problémov tých dní. Najpozoruhodnejším z jeho spisov (*Vains efforts d'un jureur de Liberté et Egalité*, Brussels, 1794) sa zaoberal diskusiou o prísahe slobody a rovnosti. Toto dielo získalo takú známosť, že bolo preložené aj do taliančiny. V roku 1796, keď bol zajatý Pius VI. bol Fontaine nútený opustiť Rím a odišiel do Ľubl'any, kde pracoval medzi chorými v nemocnici. Tam sa nakazil od hospitalizovaných francúzskych vojakov a zomrel; mal sedemdesiat rokov. Hoci nebol mučeník v prísnom slova zmysle, bol mučeníkom charity.

Giovanni Agostino Giudicelli (1766-1805) sa narodil na Korzike. V roku 1786 započal teologické štúdiá pre svoju vlastnú diecézu a zároveň bol profesorom fyziky a prírodných vied pre mladších študentov. Za kňaza bol vysvätený v roku 1789 s dišpenzom, pretože mal iba dvadsaťtri rokov. V nasledujúcom roku vstúpil do Misijnej spoločnosti v jej dome v Bastii, ale o rok bol zatknutý a uväznený. Našťastie bol oslobodený na základe generálneho dekrétu Ľudovíta XVI., ktorý prikazoval prepustiť politických väzňov. Kvôli tvrdšiemu režimu, ktorý nasledoval, žil Guidicelli niekoľko mesiacov na úteku a schovával sa u príbuzných. V jednom prípade sa vrátil do vincentínskeho domu v Bastii, ale v roku 1793 musel znova utekať. Rozhodol sa odísť do Talianska a žil v dome Spoločnosti v Janove, kde aj dňa 24. júla 1793 zložil sľuby (po šokujúcej a bezprecedentnej skúsenosti noviciátu.) Počas ďalších desiatich rokov jeho život pokračoval ako predtým, striedajúc službu a útek niekedy spolu so svojim spolubratom a priateľom vincentínom Jules-Francoisom. Agostino sa v roku 1803 vrátil na svoju rodnú Korziku, kde v roku 1805 zomrel.

Celkom inou osobnosťou bol známy vedec Pierre-Nicolas Bertholon (1741-1799). Narodil sa v Lyone, kde vstúpil do Spoločnosti vo veku pätnástich rokov. Po vysviacke vyučoval teológiu v Marseilles (1767-1770) a v Beziers (1770-1782). V Montpellier ho jeho láska k prírodným vedám v roku 1782 zaviedla na post profesora fyziky, kde pracoval až do Revolúcie. Napísal niekoľko dôležitých vedeckých kníh. Jeho *De l'électricité du corps humain dans l'état de santé et de Maladie* (Paríž a Lyon, 1780) bola prevratným pokusom popísať účinok atmosferickej elektriny na ľudské telo. Jeho vedecké záujmy boli široké a obsahovali oblasť ekonomiky, verejného zdravia, poľnohospodárstva, správania sa sférickych predmetov (balónov) a pyrotechniky. Jeho priateľstvo s Benjamínom Franklinom ho priviedlo k tomu, že bol priekopníkom v inštalovaní hromozvodov, kdekolvek sa nachádzal.

Ako rástla jeho reputácia, Bertholon získaval mnoho ocenení vo fyzikálnych vedách. Tesne pred Revolúciou dával dokonca súkromné hodiny šľachtickej Henriette-Lucy Dillon, markíze de la Tour du Pin. Vo svojich pamätiach markíza pripomína, že " chodievala som trikrát týždenne do milého Štátneho štúdia experimentálnej fyziky, kde sa mi venoval hlavný profesor abbé Bertholon a dával len pre mňa špeciálne kurzy." Bolo jej umožnené pohybovať sa po laboratóriu a podľa želania experimentovať a Bertholon dost' prirodzene dával

najavo spokojnosť s jej inteligenciou. Jej komorná, ktorá ju sprevádzala nehovorila francúzsky, ale bola šťastná pri prezeraní a čistení zariadenia a to k Bertholonovej veľkej spokojnosti.

Nie je jasné, či niekedy oficiálne opustil Spoločnosť, ale počas revolúcie bol v Lyone, kde neskôr obdržal od štátu penziu. Po jeho smrti v roku 1799 sa v proštátnych Annales de la Religion objavila správa, oznamujúca úmrtie abbé Bertholona, ktorý pred smrťou prijal sviatosti z rúk konštitučného kňaza. Nekrológ obsahoval poznámku, že "disidenti," (verní katolíci) sa ho pokúšali od toho odhovoriť.

1.3.3 Opustenie Svätého Lazara

Odchod vincentínov zo Svätého Lazara bol nariadený na 27. augusta 1792. V tom čase bolo v dome okolo sto členov a nie je jasné, či všetci naozaj v tento deň odišli, ale určite väčšina už bola preč. Odvoz archívov trval tri týždne, od 1. do 25. septembra. Relikviár Svätého Vincenta bol zhabaný rovnako 1. septembra a kostrové pozostatky svätého boli odovzdané Edwardovi Ferrisovi, výkonnému superiorovi domu. Podpísal obyčajnú potvrdenku na jednu kosť. Vyšlo najavo, že relikviár bol odnesený a roztavený v prospech štátu. Osud pozlátenej masky, ktorá zakrývala tvárovú časť je však neznámy. Verejná kaplnka bola potom zatvorená a nikdy viac nebola použitá na bohoslužbu. Preslávená séria obrazov z osemnásteho storočia, pripravených na kanonizáciu Svätého Vincenta bola odnesená do úschovy a aj ostatné zariadenie sa roztrúsilo.

Keď boli pozostatky Svätého Vincenta a k tomu náležité dokumenty odovzdané Ferrisovi, ten ich zveril Jean-Francois Daudetovi, generálnemu ekonómovi. Ten ich nejaký čas uchovával v dome svojho synovca Jouberta. Počas nebezpečného ochorenia ich Daudet odovzdal Louis-André Clairetovi, notárovi Spoločnosti. Dátum tohoto úkonu nie je jasné, ale muselo to byť počas najtemnejších dní Teroru. Keď sa podmienky zlepšili, v roku 1797 a Daudet získal svoj vlastný dom, znova si vzal ostatky k sebe a skryl ich v otvore múru na treťom poschodí domu. Preventívne ukázal skryté miesto sestre Dubois, bývalej generálnej superiorke, ktorá v tom čase žila v dome. O desať rokov neskôr vzala ostatky o čom bude reč neskôr, keď už sestrám bolo umožnené mať svoj vlastný materský dom.

Za týchto rozličných okolností sa Spoločnosť vo Francúzsku rozpadala. Stratila svoje legálne postavenie, svoje mzdy od štátu, svoje príjmy z majetku a investícií a svoju misiu. Jej členovia boli vytlačení zo všetkých svojich diel a storočia stará sieť služieb a

podpory bola zničená. Preto nemohla viac prijímať žiadnych kandidátov na doplnenie počtu svojich členov stratených exilom, väznením, chorobami a smrťou.

Čo sa týka materského domu, ten bol premenený na všeobecnú väznicu veľkej prísnosti, ktorá bola neskôr premenená na ženskú väznicu pomerne otrasnej povesti.

1.4 Septembrové masakry v Paríži a vo Versailles

Zákon o Civilnej ústave duchovenstva vyformoval časť väčšej agendy o podriadení cirkvi štátu vo Francúzsku. Dokonca aj za starého režimu mala Cirkev tradične podriadené postavenie a revolučná vláda v tom pokračovala uzákonením Civilnej ústavy.

Pred prijatím tohoto zákona bolo vykonaných niekoľko krokov, týkajúcich sa postavenia cirkvi, najmä zrušenie desiatkov (4. augusta 1789); znárodnenie majetku na financovanie dôchodkov (7. novembra 1789); zrušenie rehoľných sľubov (13. februára 1790), čo sa netýkalo Misijnej spoločnosti; a prevod správy majetku všetkých ostatných cirkví do rúk štátu (19. apríla 1790).

Na tieto rozhodnutia sa je potrebné pozeráť v kontexte čias, keď bola vláda na pokraji bankrotu, ale cirkev bola považovaná za enormne bohatú. Mimo toho, ľudové prejavy mali silný antiklerikálny tón, takrečeno ateistický a mnohí zo vzdelaných tried považovali cirkev za oponenta osvieteneckých zmien. Keď v národnom zhromaždení začala debata, zaoberajúca sa navrhovanou reorganizáciou cirkevného života, niektorí duchovní, najmä tí s jansenistickými sklonmi ju podporovali, ale väčšina tak neurobila.

Jednako však zhromaždenie Civilnú ústavu duchovenstva dňa 12. júla 1790 schválilo. Vo všeobecnosti to znamenalo mať jednu diecézu pre každý samosprávny kraj. Biskup a duchovní mali byť volení vo voľbách. Od voličov sa nevyžadovalo, že to musia byť katolíci. Úloha pápeža bola zredukovaná na právo byť informovaný o voľbe.

1.4.1 Odmietnutie Civilnej ústavy

Pápež prirodzene vytrvalo odmietal toto porušenie svojej autority aj po niekoľkých pokusoch skrátiť alebo zmeniť význam určitých prvkov textu. Čo urobilo veci omnoho vážnejšími bol zákon z 27. novembra 1790, vyžadujúci od duchovných podpísať prísahu vernosti Civilnej ústave. Toto malo byť vykonané v prvých mesiacoch roku 1791. Spočiatku len sedem biskupov a približne polovica

diecezného kléru prísahu zložilo. Neprekvapuje, že pápež odmietol prezliekavých duchovných, ale škoda sa už stala a začala skutočná schizma. Francúzski katolíci všeobecne zostali verní pápežovi a bočili od konštitucionálnych kňazov. Vyhľadávali účasť na bohoslužbách svojich bývalých pastierov ako aj na nimi vysluhovaných sviatostiach. Neprísažní alebo nepoddajní kňazi všeobecne žili na vidieku a na západe Francúzska. Zákonodarné Zhromaždenie potom rozhodlo ako sa s nimi vysporiadať. Po násilnostiach voči kňazom, ktoré sa vyskytli na oboch stranách, Zhromaždenie dovolilo, aby nepoddajní kňazi pokračovali vo svojej službe, ale nové Zákonodarné Zhromaždenie, ktoré nahradilo Národné Zákonodarné Zhromaždenie dňa 29. novembra 1791 dekrétom nariadilo nepoddajných kňazov pozatýkať. Títo zadržaní mohli byť predmetom deportácie alebo uväznenia, ak si to želalo dvadsať občanov okresu.

Dňa 10. augusta 1792 bol zatknutý kráľ po nedomyslenom pokuse opustiť krajinu a dostať sa k rakúskym vojskám a jeho parížskej rezidencie, paláca Tuileries sa v krvavom povstaní zmocnila radikálna skupina. Táto si hovorila "Povstalecká Komúna," uchvátila mesto Paríž z rúk regulérne zvolených hodnostárov a ďalší deň vyzvala k uväzneniu kňazov, ktorí odmietli prísahu. V nasledujúcich dňoch začalo zatýkanie.

Hoci v nie presnej súvislosti s nasledujúcimi masakrami, zlikvidovanie Misijnej spoločnosti bolo nariadené dekrétom Zákonodarného Zhromaždenia zo dňa 18. augusta a to platilo aj pre: Oratoriánov, Kňazov kresťanskej doktríny, Eudistov, Spoločnosti Ducha Svätého a Kňazov Svätého Sulpícia.

Napätie narastalo, v tom čase na Paríž pochodovali pruské vojská a to viedlo k neodvratnému šíreniu paniky. To bola atmosféra, ktorá vyústila do udalostí, všeobecne známych ako Septembrové masakry 1792.

1.5 Parížske masakry

Dodnes nie je známe, ako začalo masakrovanie väzňov, z ktorých mnohí boli kňazmi. Najpresvedčivejším sa javí názor, že to bol druh kolektívneho šialenstva, založeného na strachu zo "zradcov" vo väzenských celách, ktorí mohli naplánovať a uskutočniť útek, aby pomohli nepriateľom Francúzska. Iné bežné presvedčenie bolo, že mesto musí byť očistené od neprísažných kňazov a stúpcov zosadeného kráľa, ktorý ešte nebol odsúdený. Rozhodnutie odstrániť väzňov nebolo prijaté centrálnou vládou to jest Národným

Zhromaždením alebo niektorým národným ministrom hlavne preto, že také veci ako miestne väznice boli v rukách parížskej komúny a ani neboli plánované v dostatočnom predstihu. Najskôr nálada v danej chvíli, pravdepodobne pochádzajúca z "Veľkého Strachu", ktorý sa šíril Francúzskom po dobytí Bastilly viedla k vykonaniu ľudovej spravodlivosti. V popise udalostí, ktorý zhotovil člen Misijnej spoločnosti, domový ekonóm a pravdepodobne svedok udalosti Joseph-Mansuet Boullangier sa udáva, že niekto, počas politického stretnutia, ktoré sa konalo v jedálni Saint Firmin (už zmenené na väznicu, pozn. prekl.) vydal príkaz. (Saint Firmin je staré pomenovanie Kolégia Bons Enfants, prvého domu Misijnej spoločnosti.) Príkaz znel: zatvoriť do Saint Firmin kňazov zo susedstva, ktorí odmietli zložiť prísahu. To sa uskutočnilo a počnúc 13. augustom skupina ozbrojených dôstojníkov začala kňazov vyhľadávať a privádzať ich cez nekontrolovateľný dav z ktorého sa ozývalo "Obesiť ich!"

1.5.1 Prípravy

V dňoch a týždňoch predchádzajúcich septembrovým udalostiam, mnoho kňazov, odmietajúcich prísahu bývalo v seminári Svätého Firmina, pretože tam študovali. Väčšina zadržaných však prišla zo seminára Saint Nicolas du Chardonnet, z domu Nouveaux Convertis a z kláštora Saint Victor, všetko z okolia. Veľa z toho, čo sa konalo v tomto čase je nejasné včítane počtu uväznených. Jeden zoznam uvádzal deväťdesiatštyri mien, ale nie všetci z tohoto počtu boli zavraždení. Osoby zodpovedné za ich uväznenie, komisári, boli obyčajní občania, ale postupne dávali zadržaným poznať, že oni sú zo všetkých ostatných najväčším nebezpečenstvom. Správy sa šíрили a väzni v Saint Firmin sa ma smrť pripravovali modlitbami a sviatosťou pokánia.

V časovom slede v sobotu 1. septembra bol vypracovaný zoznam väznených duchovných a nasledujúceho dňa bol vynesovaný dekrét o ich deportácii. Avšak už prebehlo veľké vraždenie kriminálnikov vo väznici Conciergerie a kňazov v karmelitánskom kláštore a deportácia prestala byť možnosťou. V tom istom čase vo väznici Bernardins, datovanej od čias Svätého Vincenta de Paul a určenej pre odsúdencov na galeje, bolo masami občanov, ktoré vtrhli do areálu, zabitých šesťdesiat bežných väzňov. Pre niekoľko príčin ako zmätok, strach a nedostatok presných informácií, miestne úrady a zhromaždenie nemohli efektívne konať, aby jatky zastavili.

1.6 Louis-Joseph François

Pre členov Misijnej spoločnosti najpozoruhodnejšou obeťou v seminári Saint Firmin bol jeho superior, Louis-Joseph François. Narodil sa 3. februára 1751 v Busigny, meste na sever od Paríža. Nie je známe, čo ho do Spoločnosti pritiahlo, ale mohlo to byť vzájomné rozhodnutie so Jean-Jacques Duboisom (1750-1817), ktorý tiež pochádzal z Busigny. Obaja vstúpili v Paríži do vnútorného seminára dňa 4. októbra 1766. François mal iba pätnásť a pol roka. Po ukončení vnútorného seminára musel čakať na dovŕšenie osemnástich rokov, aby mohol zložiť sľuby. Dátum jeho kňazskej vysviacky je neznámy.

Jeho dvaja bratia, Jean-Baptiste (1753-1839) a Jean-Jacques (nar. 1760) tiež vstúpili do Spoločnosti. Zvláštnou náhodou a v kontraste s principiálnym postojom ich staršieho brata, obaja podpísali konštitučnú prísahu. Jean-Baptiste tak urobil v Chartres a stal sa superiorom tamojšieho konštitučného seminára. Jean-jacques tak urobil v roku 1791 v Metz. Vie sa, že sa stal farským kňazom a potom sa oženil. Ich sestra Marie-Louise bratov nasledovala a pripojila sa k dvojitej rodine Svätého Vincenta, keď 15. januára 1775 vstúpila do Spoločnosti dcér kresťanskej lásky.

Louis-Joseph po svojej kňazskej vysviacke sa osemnásť rokov venoval práci v seminároch, naposledy v roku 1781 bol superiorom seminára v Troyes. Keď zo svojho úradu odstúpil generálny sekretár, generálny superior Misijnej Spoločnosti Antoine Jacquier vymenoval niekedy medzi 15. júlom a 1. októbrom 1786 Françoisa za generálneho sekretára. Ten už mal vtedy povest' nadaného kazateľa a dostal pozvania predniesť dôležité kázne, také ako chváloreč na Madame de Maintenon 26. júla 1786 a Madame Louise de France, karmelitánky a dcéry Ľudovíta XV. 15. apríla 1788. Dával duchovné cvičenia kňazom a hovoril na Utorkových konferenciách, ktoré ešte stále po viac ako sto rokoch vo Svätom Lazare existovali.

1.6.1 François v Saint Firmin

Keď bol páter Cayla zvolený za generálneho superiora, vymenoval iného generálneho sekretára a Françoisa poslal do Saint Firmin, kde práve zomrel superior. Tu musel čeliť veľkým výzvam: opraviť staré budovy, zvýšiť počet študentov a finančne zabezpečiť seminár do budúcnosti. Cayla a jeho asistent Brunet ušli počas plienenia Svätého Lazara do bezpečia ku Françoisovi. Po tomto už François nemohol

očakávať finančnú pomoc z generálneho domu a musel hospodáriť len s príjmom z nájomného a z poplatkov, platených študentami. Zaviedol tvrdé ekonomické opatrenia ako prepustenie niektorých z personálu, ale jeho dlhy narastali. Celá jeho námaha vyrovnať ich bola pre masakru k ničomu.

Keď mu prišiel čas zložiť prísahu, rozhodol sa, že tak nespraví, pretože nebolo jasné o čom vlastne prísaha bola. Tvárou v tvár hrozbám a útokom študoval jej dôsledky a v januári 1791 publikoval svoju najznámejšiu prácu, *Mon Apologie*. Týmto začal jeho naozajstný literárny boj proti prísaha, vyžadovanej Civilnou ústavou duchovenstva. V tejto brožúre sa usiloval ostatným kňazom vysvetliť, prečo nezložil prísahu. Popieral rôzne tvrdenia a dôvody, ale zásadným bodom pre neho bolo, že ustanovovanie kňazov závisí od cirkvi a nie od štátu. Jasnozrivo uzatvoril: "Zomrieť od hladu je zlé, ale je tu väčšie nešťastie a to žiť ako apostata alebo neveriť v samotné náboženstvo." *Mon Apologie* sa dočkala siedmych vydaní a mala veľký vplyv na duchovenstvo.

Počas svojich štyroch rokov v Saint Firmin napísal niekoľko ďalších knížiek pre aj proti niektorým témam, všetky o problematike tých dní a vydal ich anonymne včítane jednej proti tvrdeniam svojho spolubrata, konštitučného biskupa Gratienu. Toto všetko ho urobilo známym aj v cirkevných aj v politických kruhoch a spečatilo jeho osud.

Vraždenie kňazov sa začalo behom odpolednia dňa 2. septembra v opátstve Saint Germain des Prés a pokračovalo v karmelitánskom kláštore. Vraj, aby sa zachoval zmysel pre poriadok, boli na niektorých miestach masakier ustanovené takzvané revolučné "tribunály," ale bola to len paródia spravodlivosti.

1.7 Masakra v Saint Firmin

Na záchranu uväznených v Saint Firmin boli podniknuté rôzne snahy. Najznámejším príkladom v Spoločnosti bol páter Boullangier. Jeden chlapec, mäsiarsky učeň, sa okolo ôsmej večer dozvedel o zabíjaní v karmelitánskom kláštore. Prišiel, aby varoval Boullangiera, ale ten to považoval za nejakú pascu a diskutoval o tom s Françoisom, ktorý sa snažil získať viac informácií, ale sa to nepodarilo, preto mladý chlapec a jeho dvaja rovnako starí kamaráti eskortovali Boullangiera cez zástup do bezpečia. Roky neskôr spísal dôležitú správu o tom, ako prešiel, ale nikdy nechcel hovoriť o udalostiach toho hrozného dňa.

Iný prípad úteku bol výsledkom opakovaných pokusov Etienne-Geoffroy Saint-Hillaire, študenta medicíny a neskoršie známeho prírodovedca, ktorý býval v susednom Kolégiu Kardinála Lemoine a zachránil niekoľkých svojich profesorov, uväznených v Saint Firmin. Skúsil niekoľko spôsobov, aby ich dostal na slobodu, ale nakoniec sa zamaskoval za vládneho úradníka a vstúpil do seminárskych budov. Konečne sa mu počas noci podarilo pristaviť k múru rebrík, po ktorom ušlo dvanásť kňazov včítane vincentína Etienne Deleangresa (nar. 1724). Nešťastný Delangres po úniku pred masakrou zložil prísahu, údajne sa vzdal kňazstva, oženil sa a mal dve deti.

V pondelok ráno 3. septembra o 5,30 dorazil dav do Saint Firmin. Akonáhle sa dostali dovnútra, začali zhromažďovať väzňov, niektorých brali von na ulicu k poprave. Atmosféra bola taká, že kňazov privádzali späť na nádvorie a zabíjali ich najbrutálnejším spôsobom kopijami, šablami a palicami. Tých, ktorých našli na vyšších poschodiach, vraždili hneď na mieste. Vincentín Nicolas Gaumer (1746-1819) utekal varovať François, ale nebolo možné sa k nemu dostať. Zachránil sa prelezením zadného múra a vyhol sa guľkám, keď po ňom pri úteku strieľali.

Existujú len mizivé informácie o tom, aká smrť jednotlivcov postihla. Aj napriek tomu sa vie, že François a ďalší dvaja boli vyhodení von z okna na treťom poschodí. Na zemi ich ženy dobili na smrť veľkými palicami, ktoré sa používali na miešanie a stvrdnutie omietky. Ďalšie obete boli vyhodené tak, aby sa napichli na kopije. Iní viseli z okien držaní za chodidlá až kým ich neuvolnili k smrtel'nému pádu.

Boullagier napísal, že niektoré ženy nožnicami vylupovali niektorým mŕtvolám oči. Našťastie sa niektorým väzňom podarilo uniknúť alebo sa skryť napríklad za nábytkom, na povale alebo na toaletách. Medzi nimi sa spomínajú štyria ďalší vincentíni: Philippe-Bernard Adam (nar. 1749), ktorý bol na návšteve v dome počas jeho premeny na väznicu a traja laickí bratia: Louis Danois (nar. 1771), Jean-Baptiste Ducroux (nar. 1740) a Pierre-Joseph Leroy (nar. 1761).

1.8 Jean-Henri Gruyer a ostatní

Jean-Henri Gruyer, ďalšia obeť z radov vincentínov sa stal náhodným mučeníkom. V Spoločnosti bol dosť neznámy a na jeho smrť sa takmer zabudlo ako vidno z faktu, že Boullangier sa o ňom nezmienil a jeho meno bolo často v správach o masakre skomolené, Guillier, Griller alebo Gouyer. Na dôvažok, dávne záznamy si poplietli mená dvoch mužov, Jean-Henri Gruyer a Jean-François-Henri Grillet, ktorý

bol vizitátorom provincie Picardia a zomrel v roku 1802. Gruyer sa narodil v Dole na východe Francúzska 13. júna 1734 a bol vysvätený za diecezného kňaza pre diecézu Saint-Claude. Z nejakého dôvodu si v roku 1770 vybral Misijnú spoločnosť a vstúpil do nej 23. januára 1771. Po ročnej formácii bol určený pre misijný dom v Angers, kde 24. januára 1773 zložil sľuby. Jeho ďalším pôsobiskom (okolo roku 1774) bola farnosť Notre Dame vo Versailles a po desiatich rokoch slúžil na filiálnej farnosti Svätého Ľudovíta vo Versailles. Keď správu farnosti prevzal konštitučný klérus, 27. apríla 1791 odišiel a vrátil sa do rodného kraja.

Vďaka informácii na cestovnom dokumente z roku 1792 je známe, že bol 162 cm vysoký, bielych vlasov vzadu vypadaných. Mal hlboko zapadnuté sivomodré oči, okrúhlu tvár a úzku bradu. Ten istý dokument hovorí, že išiel do Paríža, kde mal v úmysle obnoviť svoje bydlisko. Pricestoval v júni, od 8. do 12. alebo 13. augusta navštívil vo Versailles svojich dávnych farníkov a vrátil sa do Paríža, kde sa v Saint Firmin ubytoval. Tu bol s inými zavraždený, ale o jeho smrti alebo o jeho ostatkoch neexistuje nijaká zmienka.

1.8.1 Caron a Colin

V Saint Firmin boli zavraždení ďalší dvaja vincentíni, Jean-Charles Caron (1730-1792) a Nicolas Colin (Collin) (1730-1792). Caron vstúpil do Spoločnosti v roku 1747, ale od roku 1770 bol farárom v Genevrières v diecéze Langres. Niektoré pramene hovoria, že opustil Spoločnosť, ale vždy sa podpisoval ako " Misijný kňaz. " Vyčerpaný prácou v diecéze prišiel bývať medzi spolubratov do Paríža. Príbeh Nicolasa Colina je jednoduchý. Ako známy kazateľ bol pozvaný biskupom jeho rodnej diecézy prevziať farnosť. Stal sa farárom v Collégien v diecéze Meaux, ale z nejakých dôvodov bol uväznený v Saint Firmin. Aj on sa úradne podpisoval ako Misionár. Hoci podpísal prísahu vernosti národu, pridal k nej toľko výhrad, že učinil pôvodné vyhlásenie za bezvýznamné.

Ďalšou obeťou s väzbami na Spoločnosť bol penzionovaný vojak Jean-Antoine-Joseph de Villette, jeden z desiatich penzionovaných laikov, žijúcich v Saint Firmin. Nepochybne pretože bol príbuzný Jean-Humbert Cousina (1731-1788), Françoisovho predchodcu v Saint Firmin, žil tu na odpočinku, prežívajúc čas na modlitbách. Za šesť rokov tunajšieho bývania sa stal známy ako "požehnanie domu." Bol varovaný pred jeho možným osudom, ale povedal: "Som spokojný. Som šťastný, že som tam, kde som."

Problém so zaobchádzaním s mŕtvoly a časťami tela bol obrovský. Keď to bolo možné, tak z tiel bolo postŕhané oblečenie a nahé mŕtvoly boli nahádzané na vozy a odvezené na cintorín Vaugirard alebo kamkoľvek inam a trmáčajúc sa zanechávali za sebou na zemi krvavé pásy. Niektorí mŕtvi boli dokonca nahádzaní do studní alebo plytko zahrabaní tam, kde padli. Cirkev beatifikovala François, Gruyera, Carona a Colina spolu s Villettem v roku 1926. Faktom je, že pozornosť venovaná tejto beatifikácii zachránila Gruyera pred upadnutím do zabudnutia. Pravdepodobne kvôli svojej neistej príslušnosti ku Kongregácii neboli Caron a Colin pôvodne zaradení medzi blahoslavených vincentínskej rodiny, stalo sa tak až v roku 2005.

1.8.2

Súčet, Emigrácia

Súhrnné čísla nie sú jasné, ale asi sedemdesiatpiati boli zabití v Saint Firmin (sedemdesiatštyri kňazov a jeden laik, Villette). Títo zmasakrovaní tvorili počtom najmenšiu skupinu, viac ich bolo v Saint Germain des Prés (nazývané Opátstvo) a to tridsaťdva kňazov z celkového počtu medzi 156 až 196 zavraždených a v Salpêtrière, kde boli držané hlavne ženy. Medzi týmito ženami boli zväčša prostitútky, kriminálničky, mentálne choré a dievčatá siroty. Boli znásilnené a potom počas vražedných orgií zmasakrované. V celom Paríži bolo vo väzniciach zabitých odhadom na 1400 osôb. Neskôr kolovali správy, že vrahovia bolo najatí. Je pravdepodobné, že im bolo zaplatené až po ukončení akcie, hoci táto otázka je zahmlená. Tieto udalosti boli také ohyzdné, temné, krvavé a hanebné, že obyvatelia Paríža nad týmito úmrtiami rozprestrelí závoj. Súdne zabíjanie väzňov na verejnosti bolo za starého režimu normálne, takže napokon sa udalosti z rôznych príčin zo spoločného svedomia vytratil.

Avšak účinok masakier sa rýchle prejavil na narastaní emigračných vln. Inou vecou bolo vyhládávanie zodpovedných. Ich jadro možno tvorila skupina vojenských dobrovoľníkov z Châlons, ktorí už boli zbrutalizovaní vojnou. Ale najväčšiu skupinu tvorili miestni ľudia, včítane horúcich hláv a kriminálnikov. Nik nebol nikdy za svoje konanie potrestaný. Je užitočné zamyslieť sa nad tým, či ženy na uliciach pri Saint Firmin, opísané vtedajšími svedkami ako tigre a kanibali, ktoré stŕhali svojim obetiam odev a potom ich rozsekávali,

neboli pred niekoľkými týždňami mierumilovné návštevníčky kostola.

1.9 Masakra vo Versailles

Príklad parížskych masakier vyvolal sériu zabíjaní aj vo Versailles. Tieto jatky nie sú také známe, pretože im padlo za obeť menej ľudí, vraždenie si tu vyžiadalo tri vincentínske životy.

Prakticky od svojho založenia bola Misijná spoločnosť v úzkom kontakte s kráľovskou rodinou, najprv s regentkou Annou Rakúskou, potom s jej synom Ľudovítom XIV. Títo uviedli vincentínov ako farárov a kaplánov v kráľovských farnostiach vo Fontainebleau, vo Versailles, v Saint Cyr a v Saint Cloud. Ich služba vo Versailles začala v roku 1672, keď ich tam kráľ povolal. V čase Revolúcie Spoločnosť vykonávala pastoračnú a kňazskú službu v dvoch najdôležitejších versaillských farnostiach, ako aj v nemocnici a v paláci.

1.9.1 Jean-Paul Galoy

Po vypudení z farností vo Versailles, väčšina vincentínov odišla. Niektorí zostali, ale tí boli zatknutí lebo odmietli zložiť prísahu. Čoskoro boli všetci prepustení mimo sakristiána kráľovskej kaplnky Jean-Paul Galoya (alebo Galois/Gallois)(1727-1792). Chopili sa ho "potom ako použil v kráľov prospech značné množstvo vzácnych predmetov z tejto kaplnky (vo Versailles)." Bezprostredne potom nasledoval ďalší masaker väzňov, transportovaných do Versailles. Dav motivovaný parížskym vraždením vtrhol do väzenia, ktoré bolo zriadené v kráľovných stajniach. Siedmi alebo ôsmi muži povrchne prezreli väzenskú knihu a vyniesli rozsudok nad týmto "netvorom, zapredancom dvora, . . . aristokratom." Odvliekli Galoya do kuchyne, kde mu železnou tyčou zlámali nohy a roztrieskali hlavu. (Mnohé z detailov poznáme vďaka jeho spolubratovi Jean-André Jacobovi.) Nasledujúceho dňa sa dav do väzenia vrátil a pozabíjal trinásť väzňov včítane dvoch ďalších vincentínov. Jeden bol Mathieu Caron (1739-1792) a druhý Alexis-Jean Colin (1755-1792). Obaja patrili predtým do komunity Versailles a už mesiac boli uväznení. Vo Versailles našiel smrť aj Jean-Joseph Avril (1720-1792). Bol posledným superiorom vo vincentínskom dome v Saint Cloud. Okolnosti, obklopujúce jeho smrť sú neznáme. Krvavé vyčíňanie davu bolo na okamih ukončené začiatkom septembra 1792, ale tieto nezmyselné vraždy nič nedosiahli okrem trvalého zdiskreditovania Revolúcie a otvorenia

novej krvavej kapitoly v jej vývoji. Tento zjav pridal francúzskemu jazyku nové slová, septembrisades, septembrisation (septembrové nivočenie) a septembriseur. Prvé dve slová sa jednoducho vzťahujú k udalostiam a tretie označuje niekoho, čo sa zúčastnil masakier a všeobecne označuje každého, kto spôsobuje ukrutnosti.

Cirkev započala zdĺhavý proces skúmania smrti duchovných počas týchto masakier. Skupina z nich, u ktorých bola dostatočná dokumentácia poukazujúca na smrť z nenávisti proti viere, bola beatifikovaná 17. októbra 1926.

1.10 Mučeníci a vyznávači viery

Misijná spoločnosť už pred Revolúciou stratila niekoľko svojich členov, ktorí pravdepodobne položili život za vieru. Prvým mučeníkom bol írsky seminarista Thady Lye. Nicolas Etienne a brat Philippe Patte boli otrávení na Madagaskare v roku 1664 a bratia Pierre Pilliers a Guillaume Gallet tam v roku 1674 boli zavraždení. Jean Le Vacher a brat François Francillon boli popravení v Alžírsku v roku 1680 a pátri Appiani a Pedrini trpeli v osemnástom storočí väznením v Číne. Okrem týchto siedmych mučeníkov a dvoch vyznávačov nemala Spoločnosť takých, čo prijali korunu mučeníctva. Toto všetko sa zmenilo počas rokov Revolúcie. Pretože boli beatifikovaní, sú dobre známi Louis-Joseph François a Jean-Henri Gruyer, ktorí zomreli v roku 1792 a Pier-René Rogue, ktorý bol popravený v roku 1796. Avšak to neboli jediné obete. Tu je v chronologickom postupe uvedený zoznam ďalších vincentínskych mučeníkov a vyznávačov s dátumom ich smrti a vo všeobecnosti nie sú zoskupení podľa miesta ich utrpenia. Dôvodom je, že väčšina netrpela spolu so spolubratmi vincentínmi, ale s inými väzňami. Ich kanonizačné kauzy neboli nikdy zahájené alebo nepokračovali pre všeobecný nedostatok podrobnejších informácií. Avšak sú hodní toho, aby sa okolnosti ich príbehov čo i len stručne spomenuli.

Môžu byť rozdelení do dvoch hlavných skupín. Prvá skupina trpela pod postupnými vládami Konštitučného Zhromaždenia, Zákonodarného Zhromaždenia a Konventu. Konvent zaviedol Teror ako prioritu do verejného života v roku 1793. Druhé obdobie nasledovalo po Robspierrovej smrti, pokračovalo za vlády Konventu a potom za vlády Direktória.

1.11 Mučeníci z obdobia Teroru

Za vlády Teroru principiálnym dôvodom pre zatknutie a popravu bolo obvinenie z nezloženia prísahy na podporu Civilnej ústavy pre duchovenstvo. Keď sa stalo evidentným, že mnoho kléru prísahu nezložilo, vláda postupne priťahovala skrutky, čo vyústilo do schizmy. Výsledkom bola druhá formula prísahy, ktorá vstúpila do platnosti 14. augusta 1792 prísahou slobode a rovnosti: " Prisahám , že budem zachovávať vernosť národu, slobode a rovnosti alebo zomrieť pri ich ochrane." Niektorým dozorným veličinám sa tento text zdal príliš slabý a tak Národné Zhromaždenie súhlasilo a 3. septembra 1792 schválilo nové znenie: " Prisahám, že budem zachovávať Slobodu a Rovnosť z celej svojej sily ako aj bezpečnosť osôb a majetku, budem verný národu alebo ak bude treba, zomriem pri jeho obrane." Problémom týchto prísah bol nedostatok zhody pri ich výklade. Ľahko sa dalo predpokladať, že cirkev by nemala podliehať žiadnej vonkajšej autorite najmä rímskej a že cirkevná hierarchia by s tým mala skončiť, pretože je to proti rovnosti.

Aké boli vincentínske záznamy o skladaní prísahy ? Počet tých, čo prísahu zložili nebol veľký. Vincentínsky historik Guichard zhromaždil nasledovné dáta. Z dvadsaťjeden vincentínov v Cahors nezložil prísahu nikto. Dcéry kresťanskej lásky sa zachovali podobne jednomyselne. Vtedajší komentár k ich odmietnutiu hovoril o "fanatizme" ktorý sa prenášal na tých, čo boli zverení do ich starostlivosti a opatery. V Amiens dvanásť vincentíni tiež odmietli prisahať; dvaja pre svoje rozhodnutie zomreli. V malom dome v Angoulême nikto z deviatich ju nezložil. To isté platilo pre desiatich v seminári v Annecy. Zaujímavá výnimka bola Invalidovňa v Paríži (piati z ôsmich prísahu zložili) a vo Versailles, kde ju zložili dvaja z tridsiatich. Údaje z ostatných domov je ťažšie ustáliť.

1.11.1 Exil a deportácia

Trest za nedodržanie ustanovenia bol alebo do dvoch týždňov dobrovoľný exil, alebo deportácia do Francúzskej Guiany. Abbé Augustin Barruel, očitý svedok podal obraz o odchádzajúcich: ". . . všetky cesty v tomto impériu zaplňalo päťdesiat tisíc duchovných . . . všetkých hodností a všetkých rehól', náhliacich sa k námorným prístavom a k hraniciam, opúšťajúc Francúzsko všetkými smermi. . ." Čo sa týka deportácie, dekrét Výboru pre obecné blaho (25. január 1794) organizoval zhromaždište pre kňazov odmietnuvších prísahu v

troch prístavoch na pobreží Atlantiku, aby tam čakali, kým nebudú po skupinách deportovaní. Klérus bol privádzaný, často pešo, do prístavov, kde boli, skôr než ich zatvorili do miestnych väzníc alebo na vyradené lode, kotviace na rieke, olúpení o svoje skromné vlastníctvo. Tí v Nantes boli jednoducho utopení, zakiaľ s tými v Bordeaux a Rochefort sa zaobchádzalo tak, ako stanovoval dekrét. Ďalším dôsledkom Teroru bol Zákon o podozrivých (17. septembra 1793) podľa ktorého mohol byť uväznený takmer každý len pre púhe podozrenie z kontrarevolučných aktivít.

1.11.2 Obete

Louis Hayer (1751-1793) bol prvou obeťou. Bol profesorom v seminári v Poitiers až do vyhnania Spoločnosti, kedy sa začal zdržiavať a skrývať u svojej známej. Avšak neprestal pokračovať aj pri veľkom ohrození života vo svojej kňazskej práci. Tá kulminovala v noci cez Veľkonočné sviatky, keď niesol eucharistiu chorému človeku. Zastavili ho vojaci, ktorí ho zatkli a vypočúvali. Dôvodom pre jeho odsúdenie bolo podozrenie, že mal účasť na kontrarevolučných vzburách. Gilotinovali ho v Noirt dňa 2. apríla 1793.

Alexis-Julien Lucas (1764-1793) bol v čase revolúcie pridelený na faru v Rochefort. Namiesto toho, aby opustil Francúzsko, ako to požadoval zákon, opustil mesto a uchýlil sa do bezpečia k svojmu bratovi v Nantes a zarábal si na živobytie tým, že sa stal učňom v tlačiarňi. Zanedlho bol udaný niekym, čo chcel získať sľúbenú odmenu. Bol zatknutý 21. mája 1793 a po vypočúvaní odsúdený na deportáciu do Francúzskej Guiany. Medzitým, kvôli anglickej námornej blokáde a pretože mnoho kňazov bolo v podobnej situácii, bol umiestnený na loď na rieke Loire, aby tam čakali na domnelú deportáciu. V skutočnosti dozorcovia s väzňami zaobchádzali s veľkou hrubosťou, postupne odmietajúc potravu tým, čo nemali čím zaplatiť. Napokon bol Lukas premiestnený na čln s približne deväťdesiatimi inými. Dňa 17. novembra 1793 boli na dne člna uvoľnené otvory, ten sa naplnil vodou a väzni sa utopili. Predtým ich vyzliekli do spodnej bielizne a po štyroch spúťali k sebe, aby im zabránili odplávať do bezpečia. Lukasovi bolo dvadsaťdeväť rokov. Pri ohlásení straty vzdorujúcich kňazov Jean-Baptiste Carrier, mimoriadny vyslanec Konventu, nespomenul skutočnosť, že dostal príkaz k ich poprave. Dvaja Lukasovi spolubratia strádali v Rocheforte.

Jean-Louis Janet (1761-1794) bol profesorom teológie v seminári v Angoulême. Odmietol zložiť prísahu, namiesto toho, keď bol

seminár zatvorený, sa vrátil k svojej rodine a tam v meste otvorene pokračoval v pastorácii. V apríli 1793 bol uväznený a odsúdený k deportácii. V Rocheforte ho umiestnili na starú otrokársku loď "Washington." Tu sa stretol s iným vincentínom, **Nicolasom Parisotom** (1757-1794). Parisot bol ekonómom v seminári Svätej Anny v Metz a do Rochefortu bol eskortovaný v máji 1793. Dozorcovia z novopríchodzích pravidelne strhávali doslova všetko a nechávali ich na lodi hniť. Cez deň boli vystavení na palube, kde natlačení na seba a za akéhokoľvek počasia prestáli hodiny a boli nútení zachovávať ticho. V noci v podpalubí to bolo ešte horšie. Ich biedna strava pozostávala z čierneho chleba, často zmiešaného so slamou a pilinami. Parisotovi sa akosi podarilo z lode napísať priateľovi v Metz o týchto podmienkach. Medzi väzňami vyčíňal skorbut a týfus. Janet zomrel 10. septembra a Parisot ho nasledoval o šesť týždňov, 14. októbra. Boli pochovaní vo veľkom, dodnes pietne navštevovanom spoločnom hrobe na Ile Madame. Celkovo na takýchto lodiach zomrelo viac ako 500 väzňov.

Louis Guinand (1733-1794) bol členom komunity domu vo Valfleury a mal na starosti pútnikov. Keď prišiel čas zložiť prísahu, odmietol a odišiel z Valfleury do svojho rodiska Mornant a potom do Lyonu. Tu bol koncom roka 1793 zatknutý. S ďalšími siedmimi kňazmi bol odsúdený a ako " vzdorovitý kňaz hlásajúci fanatizmus a rozzúrený kontrarevolucionár " bol na Place des Treaux v Lyone gilotínovaný v deň svojho súdu 16. januára 1794. Mal šesťdesiat rokov. Poprava trvala iba trinásť minút.

Claude Leclerc (1720-1794) člen domu v Lyone vraj prísahu zložil, pravdepodobne v dôsledku pokročilého veku a mentálnej kondície. Avšak ju odvolal a pokračoval v službe v Mornante. Bol zatknutý a odvezený do Lyonu, kde bol odsúdený na smrť a ešte v deň svojho odsúdenia 24. februára 1794 brutálne popravený. Mal necelých sedemdesiatpäť rokov veku.

Jean Guibaud (1761-1794), synovec chýrneho biskupa Jean-Baptiste Massillona, bol misijným kazateľom pôsobiacim v Le Mans od roku 1787. Keď tam do úradu nastúpil nový konštitučný biskup, donútil ho opustiť vincentínsky dom. Namiesto toho, aby odišiel z krajiny, býval šesť alebo sedem mesiacov u svojho priateľa v meste a privátne pokračoval v kňazskej službe. Udalá ho jedna žena z túžby po odmene sto livres, sľúbených každému za polapenie kňaza potom, ako prišla do jeho domu vraj na spoveď. Následne Guibaunda zradila a toho zatkli. Priatelia zorganizovali pre neho útek, ale on si zvolil zostať vo väzení. Odsúdili ho preto, že neodišiel slobodne do exilu. Bol poravený v Le Mans dňa 19. marca 1794, na druhý deň po

vynesení rozsudku. Odvolať sa proti rozsudku smrti bolo za vtedajších okolností nemožné.

Nicolas Dodin (1755-1794) bol farárom vo farnosti v Richelieu. Založenie tohto úradu siahalo do čias života Svätého Vincenta. Keď stál pred rozhodnutím zložiť prísahu, súhlasil a ju aj zložil, ale čoskoro svoj postoj zmenil a úradne ju odvolal. Preto musel odísť do skrytosti v Poitiers, kde podobne ako Louis Hayer pokračoval v službe veriacim. Napokon bol zaistený a odsúdený za to, že neodišiel do exilu. Takéto obvinenie bolo použité aj proti Guibaudovi. Dodin bol zabitý na Veľký Piatok, 18. apríla 1794 v Poitiers.

André Borie (známy ako Portefaix, vrátnik) (1736-1794) vstúpil do vnútorného seminára Spoločnosti v Cahors. V roku 1774 bol menovaný za učiteľa v seminári v Albi. V roku 1792 po jeho odstránení zo seminára sa vrátil do svojho rodiska. Objavili ho, zatkli a uväznili v Mende. Tu bol ako vzdorovitý kňaz odsúdený a dňa 2. mája 1794 popravený. Jeho sestra Mária, ktorá mu poskytla prístrešie, bola odsúdená na doživotné vyhnanstvo.

François Bergon (1758-1794) bol ďalší južan, ktorý vstúpil do Spoločnosti v Cahors. Podobne ako André Borie aj on našiel útočisko u svojej rodiny, keď bol vincentínsky dom zatvorený. Ale potom začal žiť dobrodružnejším životom. Prvýkrát bol uväznený v seminári v Cahors, ktorý veľmi dobre poznal. Táto vedomosť mu pravdepodobne pomohla utiecť do jeho rodného mesta. Keď ho tam odhalili, ušiel do lesov a tam nejaký čas žil. Tak ako Louis Hayer a René Rogue aj on bol chytený, keď niesol eucharistiu jednému chorému človeku. Pre zbytok života bol vrátený do Cahors, kde bol 17. mája 1794 popravený. Keď sa blížil ku gilotíne, jednej žene povedal: "Daj moju (obuv) nejakému chudobnému. Ježiš Kristus šiel na Kalváriu bosý. Ja chcem urobiť to isté."

Dvaja ďalší vincentíni, jeden brat a jeden kňaz zomreli pod gilotínou vo Feurs v júli 1794. Brat **Jean-Antoine Martin** (1766-1794) vstúpil do Spoločnosti v Lyone, kde v júli roku 1789 zložil sľuby. Kňaz **Antoine Imbert** (1727-1794) bol po dlhé roky predstaveným domu vo Valfreury. Zložil požadovanú prísahu, ale potom ju verejne odvolal, čím prakticky vyhlásil svoj vlastný rozsudok smrti. Imberta zatkli v Saint Chamond a predviedli ho pred súdny tribunál, ustanovený vo Feurs, kde bol popravený. Brat Martin sa tiež dňa 1. júla 1794 stal obeťou gilotíny v tom istom meste. Ľudovít XVIII. dal na pamiatku tam popravených vybudovať malú votívnu kaplnku.

Jean-Elie Bories (1720-1794) vstúpil do Spoločnosti v roku 1739 v Cahors. O niekoľko rokov ho preložili do jeho rodného mesta Sarlat, kde Spoločnosť spravovala veľký seminár a odkiaľ organizovala

misie. Bories slúžil až do revolúcie ako superior seminára a generálny vikár diecézy. Po svojom zatknutí odmietol zložiť predpísanú prísahu a preto bol uväznený v Périgueux. Jeho súd sa konal 2. júla 1794 a on vo veku sedemdesiat štyri rokov bol nasledujúceho dňa popravený.

1.11.3 Vyznávači

K týmto mučeníkom určite treba pripočítať ďalších, ktorých smrť unikla pozornosti historikov pre zmätky a neporiadky počas celého toho obdobia. Niekoľkí, ktorých mená sú nasledovne uvedené, zomreli či už vo väzení alebo v exile a teda môžu byť následne uvedení ako vyznávači viery.

Victor-Jacques Julienne (1738-1793) zomrel z týchto vyznavačov ako prvý. Na samom začiatku revolúcie bol vo Svätom Lazare a viedol duchovné cvičenia, ktoré sa tam konávali. Zvolil si doprevádzať generálneho superiora pátra Caylu do exilu. Keď sa cestou do Belgicka dostali do Amiens, Julienna spoznali a chytili. Bol odsúdený na smrť gilotínou, ale 10. októbra 1793 zomrel vo väzení v Amiens alebo v Bicêtre.

Paul-Nicolas-Raymund Brochios (1742-1793) bol v Amiens, keď ho zatkli. Tiež sa nádejal, že opustí Francúzsko s Caylom, Juliennom a s generálnymi asistentmi. Podľa niektorých prameňov bol odsúdený ako vzdorovitý kňaz a zomrel vo väzení dňa 12. decembra 1793, zatiaľ čo si iní mysleli, že unikol smrti a pokračoval v kňazskej službe v Amiens.

Nicolas-Joseph-Damien Bailly (1764-1793) bol tretí vincentín, ktorý zomrel v Amiens. Pracoval vo veľkom diecéznom seminári a pred revolúciou bol jeho posledným predstaveným. V skupine s Caylom utiekol do mesta Heilly, kde remešský arcibiskup a ďalší klérus našli útočisko na zámku. Bailly bol polapený, keď slúžil svätú omšu, v omšovom rúchu ho vodili po meste a uväznili. Tento mladý dvadsaťdeväťročný kňaz zomrel vo väzení buď v Amiens alebo v parížskej väznici Conciergerie 16. novembra 1793.

Dvaja synovci konštitučného biskupa Antoine-Adrien Lamourette tiež žili v Amiens a dosť možné, že práve v tomto čase v Heilly.

Louis-Antoine-Eugène (nar. 1766) a jeho brat **Ange-Bernard-Joseph Lamourette** (1767-1793) vstúpili do Spoločnosti v Paríži a tiež zdieľali utrpenia revolúcie. Po zrušení amienského seminára Ange-Bernard-Joseph Lamourette býval v hosteli a potom u rôznych jednotlivcov. Keď si našiel úkryt v dome istej Madame Asselinovej, bola 19. októbra 1793 dvojica zatknutá, uväznená a obvinená kvôli

predmetom nájdeným v jeho skrýši, hlavne kostolného náčinia a omšových rúch. Tieto veci boli zrejme kvôli bezpečnému uchovaniu prinesené do domu Madame Asselinovej. Bol tiež obvinený z toho, že nezložil požadovanú prísahu, hoci povedal, že si myslí, že to nebol povinný urobiť. Podľa jednej správy zomrel vo väzení o mesiac neskôr, 16. novembra pravdepodobne v Amiens. Iná verzia zasa hovorí, že prežil revolúciu a vrátil sa do služby vo svojej rodnej diecéze Arras. Jeho starší brat, nazývaný Antoine unikol smrti, najprv sa ukrýval v Heilly a potom v Amiens, kde v tajnosti pokračoval v službe.

Louis Verne (1732-1794) bol podobne ako pátri Guinand a Imbert členom domu vo Valfleury a potom, ako odmietol zložiť prísahu ušiel ku svojej rodine. Bol zradený a zomrel neznámeho dňa vo väzení v Le Puy.

1.12. Mučeníci z obdobia Direktória

Počas obdobia Direktória, čo je názov novej formy vlády, ustanovenej s cieľom vyhnúť sa diktátorstvu tak, že bola rozdelená zodpovednosť, bolo menej popravených členov Spoločnosti. Táto vláda sa ujala moci koncom októbra 1795. V tom čase bola kléru uložená ďalšia prísaha. Táto prísaha vyžadovala vernosť zákonom republiky: " Uznávam, že všetci občania sú zvrchovaní a sľubujem podriadenie a poslušnosť zákonom Republiky." Na rozdiel od prísah k podpore Civilnej konštitúcie duchovenstva, alebo podpory slobody a rovnosti, sa táto mnohým zdala prijateľnejšou. Avšak nebola dostatočne jasná a pretože súdniectvu chýbala jej jasná interpretácia, zostala pre väčšinu kléru neprijateľnou. Trestom za jej odmietnutie bola najprv deportácia a neskôr smrť. Najpoľutovaniahodnejším faktom tejto doby bolo, že sa to odohrávalo súčasne vtedy, keď boli prijímané rozhodnutia na liberalizáciu zákonov týkajúcich sa náboženstva a kléru.

1.12.1 Pierre-René Rogue

Najznámejším mučeníkom tohoto druhého obdobia je Pierre-René Rogue (1758-1796). Tento drobný človek, vysoký iba 1,5 metra vstúpil v roku 1776 vo Vannes do diecézneho seminára. Po kňazskej vysviacke 21. septembra 1782 pracoval vo svojej diecéze hlavne v exercičnom dome, určenom pre ženy. Rogue bol ich kaplánom a v exercičnej práci hral aktívnu úlohu. Nevieme, kedy sa rozhodol

vstúpiť do Misijnej spoločnosti, ale muselo to mať niečo do činenia so vzorom, ktorý videl v seminári pod vincentínskym vedením. Vo vnútornom seminári v Paríži v roku 1786 pobudol iba niekoľko mesiacov a potom sa vrátil dokončiť noviciát vo Vannes. Pravdepodobným dôvodom, prečo nemohol dokončiť seminár v Paríži bolo jeho slabé zdravie.

V tom čase Francis Regis Clet cestou k nalodeniu sa na loď do Číny prechádzal cez Vannes. Pri tejto príležitosti sa pravdepodobne obaja stretli, ale nemáme o tom nijakú zmienku.

Keď prišiel rozkaz zložiť novú prísahu vernosti, Rogue bol šokovaný, keď zistil, že Jean-Mathurin Le Gal (1746-1831) podpísal vyhlásenie, že onedlho verejne prísahu zloží. Rogue a Le Gal minuli veľa času diskusiou s výsledkom, že Le Gal svoj sľub odvolal v ten istý deň, ako podpísal svoj pôvodný prísľub.

Zakrátko seminár zatvorili a jeho zariadenie rozkradli. Rogue zostal vo Vannes, ale Le Gal presvedčil, aby ušiel. Ten prežil niekoľko rokov v španielskom Bilbao spolu s kňazmi z Vannes predtým, ako sa vrátil do mesta.

Rogueho sila a charakter sa dá ľahko objaviť v jeho postoji voči miestnym autoritám počas týchto problematických čias. Dožadoval sa svojich práv ako napríklad v nároku na mzdu ako spolupracovník farnosti, pripojenej k semináru. Rastúca perzekúcia ho donútila odísť do skrytosti, preto svoje služby vykonával nocami. Pokračoval v slúžení svätých omší po súkromných domoch tak isto ako aj v prístupných kostoloch. Možné, že pre svoju rozhodnosť prežil prvú periódu prenasledovania, ktorá trvala až do pádu Robespiera a jeho diktátorského režimu v júli 1794. Čoskoro na to sa uplatňovanie tvrdých trestov pre kňazov o čosi zmiernilo a Rogue mohol vykonávať svoju službu otvorenejšie. Behom roka, pretože bola uzákonená prísaha o podriadení a poslušnosti, mnohí kňazi ju zložili, pretože sa nezmieňovala ani o cirkvi ani o náboženstve, ale iní ju považovali za príliš despotickejšiu. Rogue patril medzi nich.

Prepuknutie týfusu malo za následok jeho odhalenie. Slúžil chorým a na Štedrý deň roku 1795 odišiel zo svojho bytu, aby zanesol euchristiu chorému. Dvaja muži z ktorých jeden, obuvník bol jeho známy a dostával pomoc od Rogueho matky ho predviedli pred úrady a videli, ako mu nasadili reťaze. Napriek mnohým petíciám od stúpencov za jeho prepustenie bol Rogue uväznený a aj tu sa snažil pokračovať v kňazskej službe. Počas uväznenia povzbudzoval svojich spoluväzňov a pripravoval sa na smrť. Zostali po ňom päťveršové "cantic" - chválospevyv v ktorých sa modlil za svojich prenasledovateľov a prosil Boha, aby zhladal na francúzske zlo. Jeho

matka bola prítomná keď ho súdili a po vynesení rozsudku sa mohol s ňou rozlúčiť. Jeden z gardistov pred ňou posmešne poznamenal: " Vychovali ste monštrum." Zostávala po jeho boku, posielala mu jedlo a bola svedkom jeho popravy gilotínou 3. marca 1796.

Vďaka jeho matke bolo presne identifikované miesto, kde je hrob a keď nastali lepšie časy, bol na tomto mieste postavený pomník na jeho pamiatku. Bol blahoslavený 10. mája 1934.

1.12.2 Väzni

Niekoľkí ďalší vincentíni tiež v tomto období stratili život a to buď popravou alebo odsúdením k ťažkému žaláru vo väzenskom tábore Sinnamary, ležiacom poblíž Diabolského ostrova vo Francúzskej Guiane. Niektorí zahynuli aj vo väzniciach metropolitného Francúzska.

François-Bernard Martelet (1760-1798) vždy vynikal svojim umeleckým temperamentom. Po kňazskej vysviacke ho poslali do seminára v Le Mans vyučovať spev a obrady. Odmietol zložiť požadovanú prísahu a vrátil sa k svojej rodine, ale neskôr dobrovoľne odišiel do exilu. V roku 1794 sa vrátil do Francúzska a prišiel do Saint Omer obnoviť svoj kňazský život. Podobne ako mnoho jeho spolubratov tu dva roky tajne pokračoval v službe. Chcel sa vrátiť do oblasti Le Mans, ale kvôli občianskym nepokojom odišiel navštíviť svoju matku, kde bol čoskoro odhalený a 21. októbra 1797 zatknutý. Tu počas štyroch mesiacov väzenia podstúpil zvlášť vysilujúcu sériu výsluchov. Vládni úradníci sa ho snažili prinútiť, aby sa vzdal kňazstva. Jeho posledné listy rodine a výzvy k ľuďom poukazujú na jeho vieru v Boha a dôveru k nemu. Pripravil si posledné napomenutie pre svedkov svojej popravy, ale mu nebolo dovolené, aby ho predniesol. " Ó moji bratia, moji spoluobčania, ja ako človek vám odpúšťam moju smrť. Prosím Boha, aby vám odpustil smrť svojho služobníka, pretože je to On, ktorý mi udelil moc byť prostredníkom medzi vami a Ním, keďže cez moje ruky ste dostávali z prameňa milostí." Pretože bol odsúdený ako navrátený émigré, bol zastrelený vo vojenskej väznici v Besançon 9. februára 1798. Predbežné skúmanie na zahájenie procesu beatifikácie bolo vykonané v roku 1930, ale ďalej nepokročilo.

Claude-François Guin (1759-1799) zložil sľuby v Spoločnosti v roku 1777 ako osemnásťročný. V tomto mladom veku si nikdy nevedel predstaviť hrôzy, ktoré na neho čakali. Nie je známe, kedy dosiahol kňazstvo, ale po vypuknutí revolúcie sa zachoval ako väčšina jeho spolubratov a prísahu odmietol. Nejaký čas sa ukrýval, ale neskôr po

Robespierrovej smrti slúžil otvorenejšie v Besançon. V dôsledku nasledujúceho sprísnenia zákonov bol zatknutý a odsúdený k deportácii. Rodné Francúzsko opustil cez Rochefort a s nákladom ďalších väzňov bol dopravený do Sinnamary. Zlé zaobchádzanie, hrozná horúčava, nedostatok vody a oblaky hmyzu vysali jeho silu. Ochorel a tu aj zomrel 3. januára 1799. Bol jedným z vyše tisícky kňazov privlečených do Francúzskej Guiany medzi rokmi 1797-1799. **César-Auguste Rimbault** (1741-1799) podstúpil podobný osud. V čase vypuknutia revolúcie bol profesorom teológie v seminári v Tours. Bol jedným z tých, čo zložili prísahu vernosti národu, ale rýchle ju odvolal. Výsledkom toho bolo zatknutie 4. septembra 1797 v Blois a odsúdenie na deportáciu do Francúzskej Guiany. Mnoho z jeho s ním deportovaných zahynulo počas vyplávania z Rochefortu v dôsledku námornej bitky a Angličanmi. Ich plavba trvala štyridsaťpäť dní za neuveriteľnej brutality kapitána a jeho mužstva. Vylodili sa v Counamama, kde mnohí od utrpenia behom niekoľkých mesiacov pomreli. Tí, čo ostali nažive, boli presunutí do neďalekého Sinnamary, známeho ako "suchá gilotína." Rimbault sa vyznačoval službou a pomocou chorým. Nakazil sa tuberkulózou a tu aj zomrel dňa 18. júna 1799.

1.13. Vyznávači a exulanti

Menej toho vieme o ďalších vincentínoch, odsúdených do väzenia alebo k exilu, mnohí z nich tresty prežili. Tu sú pre kompletnosť uvedené ich mená.

Claude-Joseph Vaucheret (1727-1795) zomrel v exile v Sasku.

André Chambovet (1739-1794?) bol apoštolským prefektom na Ile de France (dnešný Mauritius). Do Francúzska sa vrátil v roku 1788 a zomrel vo väzení, ale nie je známe kedy a kde.

Jean-Pierre Frayssé (1739-1795) odmietol nariadenú prísahu a bol väznený v rôznych väzniciach. Má sa za to, že zomrel v Marennes, ale dátum jeho smrti je neznámy.

Xavier-Benoît Péliard (1756-1797), **Claude Bonnabé** (nar. 1764), **Joseph Perrin** a **Jean Rambour** (1735-1797) boli uväznení a deportovaní.

Jacques-Eugène Bourquin, **François Greffier** (nar. 1767) a **Jean-Baptiste Thiédey** (nar. 1763) zdieľali väzenie na Ile de Ré. Thiédey bol prepustený v roku 1800 a mohol sa vrátiť do svojho domova v diecéze Besançon.

François Messin (1725-1796) je jeden z tých o ktorých je len máločo zaznamenané. Hovorí sa, že zomrel vo Versailles za neznámych okolností. Musia tu byť ďalší s podobnými skúsenosťami z prenasledovania, exilu a väzenia, ale ich mená a ich obety zostávajú pre históriu stratené.

1.14 Konštitucionálny klérus

Jedným z najzávažnejších rozhodnutí Zhromaždenia bola stať Civilnej konštitúcie duchovenstva z 12. júla 1790. Zámerom tejto legislatívy bolo zaviesť racionálny poriadok do náboženského života. Jedným z bodov bolo zrušenie starých diecéz a nasledovné založenie jednej diecézy pre každý civilný department (zhruba zníženie počtu diecéz zo 134 na 83.) V tejto novej schéme mohli veriaci voliť svojich dušpastierov a biskupov spôsobom, akým boli volení občianski funkcionári. Štát súhlasil vyplácať duchovným mzdu a títo všetci by poskytovali svoje služby zadarmo. Pápežova autorita bola odteraz obmedzená iba na duchovnú sféru. Bez konzultácií s Rímom, hoci to bolo v rozpore s galikánskymi privilégiami, štát požadoval od kléru zloženie nasledovnej prísahy: " Prisahám, že budem starostlivo dbať o veriacich diecézy (alebo farnosti) mne zverených a budem verný národu, zákonu a kráľovi a zo všetkých svojich síl budem zachovávať Civilnú ústavu duchovenstva, vyhlásenú národným zhromaždením a schválenú kráľom." Toto nariadenie nadobudlo platnosť 26. decembra 1790. Rovnako ako v priebehu starého režimu, duchovenstvo, aspoň to s občianskou zodpovednosťou ako farári, bolo považované za rameno štátu. V prípade Misijnej spoločnosti boli seminárski profesori vyňatí zo zoznamu tých s občianskymi povinnosťami. Uvalenie prísahy bolo sprevádzané rýchlym a často svojvoľným trestom za jej odmietnutie a úspešne rozdelilo klérus aj svetský stav: niektorí ju prijali, ale väčšina nie. Svätá Stolica po určitých váhavých pokusoch o zmierenie túto novú legislatívu ostro zavrhol. Avšak niekoľkí vincentíni nemali problém so zložením prísahy, čím sa stali členmi Konštitucionálnej Cirkvi.

Traja z nich sa stali konštitucionálnymi biskupmi. Prvý, Lamourette bol bývalý vincentín (zo Spoločnosti vystúpil legálne), kdežto Philbert a Gratien boli platní členovia a žili v komunitných domoch, Philbert ako farár a Gratien ako superior seminára. Ďalší kňazi a bratia, zvlášť tí z dôležitých farností vo Versailles nasledovali podobné vzory.

1.14.1 Antoine-Adrien Lamourette

Antoine-Adrien Lamourette sa narodil 31. mája 1742. V roku 1759 vstúpil v Paríži do Misijskej spoločnosti a tam zložil aj sľuby. Po vysviacke za diakona ho poslali vyučovať do seminára v Metz. Potom ho preložili do seminára v Toul, kde sa vo veku 33 rokov stal jeho superiorom. Tu vznikli medzi ním a staršími profesormi konflikty. Kratší čas účinkoval ako direktor exercícií vo Svätom Lazare, ale zanedlho požiadal o vystúpenie zo Spoločnosti a v roku 1784 sa včlenil sa do Toulskej diecézy. V určitom čase získal doktorát teológie a bol zvolený za člena Kráľovskej akadémie literatúry v Arrase. Bol popisovaný ako vzdelaný a zbožný, ale jeho zbožnosť bola sentimentálna a viera slabá. Prikláňajúc sa k spôsobom tých čias, osvojil si veľa nových myšlienok, najmä pod vplyvom svojho priateľa Comte de Mirabeau, vodcu revolúcie. Jeho správa o vyplienení Svätého Lazara je jedným z dôležitých dokumentov o tejto tragédii. Nie je známa príčina, prečo alebo za akých okolností ju napísal.

Prijal Civilnú konštitúciu duchovenstva a ako taký bol zvolený za biskupa diecézy Rhône-et-Loire so sídlom v Lyone a dňa 27. marca 1791 bol ordinovaný Gobelom, konštitucionálnym parížskym arcibiskupom. V septembri toho istého roka bol Lamourette zvolený za poslanca do zákonodarného zhromaždenia a zaujal miesto medzi umiernenými. Protestoval proti Septembrovým masakrám, proti zákonom potláčajúcim rehoľné kongregácie a proti zákazu nosenia kňazského odevu. Uverejnil ostrú odpoveď Abbé Maurymu v ktorej favorizoval zahrnutie Židov do oficiálneho francúzskeho života.

V zhromaždení nehral dôležitú úlohu, ale jeho prejav dňa 7. júla 1792 sa stal taký slávny, že Lamourettovo meno vo francúzskom jazyku žije dodnes. Pokúsil sa uskutočniť zmierenie medzi rôznymi frakciami, rozdelenými vojnou. Pobádal členov: "Majme len jedného ducha, jeden názor; spojme sa spolu do jedného celku slobodných mužov." Poslanci s úctou počúvali a na konci vstali, aby sa navzájom objímali za veľkého citového výlevu. Bohužiaľ, ich konflikty druhého dňa pokračovali. "Lamourettov bozk" sa stal a zostane vo francúzštine výrazom pre pokrytecké uzmierenie. Po tomto nezdare sa biskup z politického života stiahol a vrátil sa do Lyonu. Tu v roku 1793 bránil mesto proti tým, čo ho boli poslaní obliehať. Dňa 4. októbra 1793 bol zatknutý lebo "sa dopustil revolucionárskych skutkov a pretože napísal veci, ktoré by zabili slobodu." Jeden autor udáva ako príčinu jeho "bozk" : "pretože počas dvoch mesiacov brzdil rozvoj republiky snahou, počas zasadania 7. júla 1792 zradným spôsobom, zmieriť aristokratov a vlastencov v

zhromaždení. " Už v deň vynesenia rozsudku bol poravený s'atím hlavou gilotínou, čo sa stalo 11. januára 1794. Tesne pred svojou smrťou ešte napísal odvolanie svojich chýb, čo bolo neskôr publikované. V odvolaní napísal: " Vyhlasujem, že z celého srdca ľutujem všetko, čo som povedal, urobil alebo napísal v súvisi s podporou princípov, podľa ktorých boli vykonané zmeny vo Francúzsku, ktoré sa stali zhubné pre náboženstvo . . . Prosím Boha o odpustenie za to, že som prijal biskupskú vysviacku, ktorej som nebol hodný."

1.14.2 Nicolas Philbert

Nicolas Philbert, ktorý nasledoval svojho brata vstupom do Spoločnosti sa narodil v novembri 1724. Absolvoval vincentínsky seminár v Toul a potom, vo veku 17 rokov vstúpil do noviciátu. Strávil takmer dvadsať rokov svojho kňazského života vyučovaním filozofie a teológie v seminári v Arrase a potom pokračoval farskou službou. V roku 1762 sa stal pastorom kostola Saint Charles v Sedane, kde zotrval 35 rokov. Spoločnosť ho vybrala za vizitátora provincie Champagne a v tomto úrade bol až do jej zrušenia. Pre svoje príťažlivé osobné kvality a pre učenosť sa stal v meste dôležitý a vplyvný. Keď ho vyzvali zložiť prísahu, urobil tak a pravdepodobne svojou vysokou reputáciou strhol so sebou všetkých tamojších spolubratov a väčšinu svetského kňazstva v Sedane a v okolitej krajine. Bol direktorom Dcér kresťanskej lásky a naviedol ich, aby aj ony urobili to isté. Bol presvedčený, nie pomýlený a oklamáný predpokladom, že by mohol pomôcť reformovať Cirkev nejakým druhom obety. Dňa 24. októbra 1790 ho zhromaždenie duchovných a laikov zvolilo na biskupský stolec, ktorý už bol neobsadený, ako Biskupa Ardenesského so sídlom v Sedane. V Paríži, spolu so štyrmi ďalšími, prijal biskupskú vysviacku. Talleyrand starší, arcibiskup z Remeša ho za to vyhrešil a dodal: " Vy, žiak Svätého Vincenta de Paul! Vy, člen spoločnosti vždy vynikajúcej v oddanosti a v úcte voči pápežom Cirkvi!"

Philbertova biskupská služba mala d'aleko od bezproblémovosti. Zúčastňoval sa mnohých občianskych aktivít, ale bol volaný aj k vysvetleniu "malého občianskeho katechizmu" a musel objasňovať svoje názory pred Národným Zhromaždením. Medzi kňazstvom mal mnoho oponentov a malý úspech so svojim novým seminárom, ktorý pri otvorení mal iba dvoch študentov. Po schválení nových zákonov v roku 1793 dostal rozkaz prísť do Paríža a takmer bol odsúdený na smrť. Údajne od neho žiadali, aby odovzdal dokumenty o svojej

vysviacke, čím by sa zriekol kňazstva, ale on to odmietol. Avšak dňa 24. novembra 1793 sa vzdal svojej biskupskej funkcie. Odvtedy až do roku 1795 žil na svojom majetku, Vilette, na predmestí Sedanu. Hoci mu bolo umožnené pokračovať v biskupskej funkcii, mnohí ho odmietali. Postupne sa vo veku sedemdesiat rokov ocitol bez prostriedkov a neschopný navštevovať svoju diecézu. Tak isto chýbajú známky o akýchkoľvek kontaktoch medzi ním a Spoločnosťou počas jeho biskupského účinkovania. Zomrel vo Vilette dňa 22. júna 1797. Jeho náhrobný kameň nesie obozretný nápis: " viac donútený ako zvolený, neopustil svoje stádo, keď videl vlka." Napriek všetkému bol vážnený pre svoju dôstojnosť, výrečnosť, prísnosť, morálnu neporušenosť a vernosť povinnostiam, ako ich videl on.

1.14.3 Jean-Baptiste-Guillaume Gratien

Jean-Bptiste-Guillaume Gratien (správnejšie Graziani) sa narodil v Crescentino v provincii Vercelli v Taliansku dňa 24. júna 1747. Do Spoločnosti vstúpil v Paríži 11. októbra 1767 a o dva roky neskôr zložil sľuby. V duchu tej doby sa hlásil ku galikánskym a jansenistickým ideálom. V roku 1789 je superiorom seminára v Chartres a využíva svoj vplyv ku konverzii iných do konštitucionálnej cirkvi. Napriek svojim problémom s oficiálnou cirkvou, jej históriou a teológiou, to bol inteligentný a pozoruhodný kňaz, bezúhonného správania. Napriek tomu mal účasť na nepríjemnej udalosti v kaplnke tohto seminára. Gratien a jeho spolubrat vincentín Jean-Baptiste François (nar. 1760) verejne, dňa 6. februára 1791, zložili konštituciálnu prísahu, vec, ktorou zamýšľali ovplyvniť vzdorovitých kňazov, aby ich nasledovali. François bol bratom Blahoslaveného Louis-Joseph François, ktorý sa stal mučeníkom čiastočne kvôli svojej opozícii voči tejto istej prísaha.

O rok neskôr bol Gratien zvolený za biskupa pre diecézu Seine-Inférieure so sídlom v Rouene, kde bol vysvätený dňa 18. marca 1792. Pre svoju podporu revolučných myšlienok veľa vytrpel a bol odmietnutý množstvom ľudí jeho diecézy. Tak isto stratil aj podporu miestnej vlády kvôli odmietaniu kňazskej ženby s výsledkom, že mu znemožnili používať jeho biskupský palác. Odmietol príkaz, aby odovzdal dokument o svojej kňazskej vysviacke a aby apostatoval. Bol zatknutý a uväznený najskôr v Rouene a potom dva roky v bývalej vincentínskej farnosti Svätého Ľudovíta vo Verasailles. Prepustili ho a v októbri roku 1795 sa vrátil do Rouenu, ale zostával v úlohe ako " uzmierení biskupi " v Paríži. Títo niekoľkí sformovali

akýsi druh výkonnej rady medzi konštitucionálnymi biskupmi. Tak či onak, v podstate prešiel životom ako biedny vydedenec, ako "Občan Biskup." Zanechal po sebe niekoľko pastoračných listov pre svoju diecézu, ktoré bežne začínali slovami: " Jean-Baptiste- Gratien, z Božej Prozreteľnosti a v spojení so Svätou Apoštolskou Stolicou . . ." Sám seba klamal o spojení s pápežom. Pred zmierením, ktoré so sebou priniesol Konkordát, zomrel vo svojom malom dome v Rouene dňa 4. júna 1799. Bol pochovaný mimo katedrály svojej diecézy.

Konštitucionálny klérus sa usiloval o svoju obranu rôznymi spôsobmi, najmä pomocou *Annales de la Religion*, žurnálu vychádzajúceho v rokoch 1795 až 1803. Na jeho stránkach bola záplava správ o zločinoch neprísažných kňazov a o urážkach, ktoré museli znášať kňazi prisázní. Propagandistická kampaň medzi ľuďom zvíťazila a je to viditeľné z toho, ako boli neprísázní kňazi charakterizovaní: disidenti, fanatici, atentátnici. O sebe hovorili ako o tých, čo platia príspevky štátu, bránia otcovskú zem, rešpektujú vlastníctvo a osoby, poslúchajú zákon a podobne. Táto plamenná rétorika pomaly chladla v súvislosti s adaptáciou na Konkordát v roku 1801.

1.15 Vincentíni vo Versailles

Misijná spoločnosť sa tešila privilegovanému postaveniu v cirkvi aj v štáte pre svoju službu v kráľovských farnostiach a na zámku vo Versailles. Revolučné udalosti vincentínov tvrdo zasiahli. Dvaja bratia, Aphrodise Jacob (1729-1792) a Jean-André-Marie Jacob (nar. 1740) boli simultánne farármi v dvoch farnostiach, v staršej Notre Dame a v mladšej Svätého Ľudovíta. Aphrodise-André pred príchodom do Versailles rozvíjal veľký záujem o liturgiu. Pomohol biskupovi v Poitiers zostaviť vlastné liturgické texty pre jeho diecézu. Na začiatku stretnutí Generálnych Stavov vo Versailles bol jeho brat Jean-André nútený členmi tretieho stavu, aby im umožnil používať svoju farnosť na ich stretnutia. Odmietol, ale oni sa tam aj beztoho stretávali. Jean-André zanechal niektoré správy o zabíjaní jeho spolubratov vo Versailles.

Pretože zákonom bolo ustanovené, aby bola jedna diecéza pre každý department, Versailles sa premenil na jednu z nových diecéz. Napriek predchádzajúcim konfliktom s poslancami, bol Jean-André prvou voľbou zvolený za konštitucionálneho biskupa, čo on múdro odmietol. Keď bol zvolený definitívny kandidát a vybral si za svoju katedrálu kostol Notre Dame, Aphrodise-André odišiel.

Jean-André tiež musel opustiť svoju pastoráciu a bolo to veľmi znervózňujúce lebo ju musel prenechať jednému svojmu spolubratovi menom Jean Bassal (1752-1812). Predovšetkým Bassal bol jediný vincentín v Notre Dame, ktorý zložil prísahu a potom presvedčil štyroch ďalších spolubratov pridružených k farnosti, aby sa pripojilo k nemu. Ako farár u Svätého Ľudovíta sa stal hlavou konštitucionálnych kňazov vo Versailles a bol zvolený za poslanca do Konventu. Bol jedným z tých, čo hlasovali za smrť Ľudovíta XVI. Neskôr svoje kňazstvo opustil, oženil sa a mal rodinu. Bassal ako šesťdesiatročný zomrel v Paríži. Dvaja bratia Jacoboví boli neskôr odsúdení k deportácii, ale sa im podarilo utiecť do Ríma.

Jedným z tých, čo zložili prísahu bol aj Jean-Antoine Brucelle (nar. 1765). Bol najmladším členom domu. Časom sa stal (konštitucionálnym) vikárom u Svätého Sulpícia v Paríži. Jeho spolubrat Jean François Desmottes (nar. 1756) zložil prísahu slobody a rovnosti, ale neskôr ju odvolal. Po Konkordáte sa nevrátil do Spoločnosti, ale zostal členom jednej parížskej farnosti. Tretí prípad sa týka Maximilien-Antoine Ottmanna (alebo Hautmanna), (1748-1792). Najskôr odmietol zložiť prísahu, potom ju zložil a potom ju na smrteľnej posteli odvolal. Absolútna zmätenosť v týchto prípadoch musela mnohých v Spoločnosti traumatizovať.

Jeden vincentínsky brat, Jean-François Lorient mal v tomto období svoju vlastnú životnú dráhu. Keď Bassal odstránil svojich bývalých spolubratov z farnosti Svätého Ľudovíta, Brat Lorient si našiel miesto sekretára u konštitucionálneho biskupa Jean-Julin Avoine. Keď objavil jeho schopnosti, biskup ho neskôr vysvätil za kňaza. V čase prijatia Konkordátu v roku 1801, zo starého režimu zostalo 82 biskupov, ale iba jedenásti boli skutočne vo Francúzsku. Ich miesta obsadilo 87 konštitucionálnych biskupov (83 vo Francúzsku a 4 na nových územiach). V októbri toho istého roka prieskum ukázal, že 26 z pôvodných biskupov zomrelo prirodzenou smrťou, 7 alebo 8 bolo gilotinovaných alebo zastrelených, 9 rezignovalo a oženili sa, 5 bolo obvinených z odpadlivity, 3 jednoducho rezignovali a 2 odvolali prísahu.

Z približne štyridsiaticich vincentínov, slúžiacich vo Versailles za revolúcie, iba malé percento zložilo prísahu. S odstupom času je ťažké posudzovať motívy prisažných vincentínov. Niektorí boli preukazne motivovaní pastoračnými pohnútkami, za akýchkoľvek okolností chceli zostať so svojim ľudom najlepšie ako mohli. Iní sa pravdepodobne riadili svojimi osobnými úvahami.

